

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 300 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen.

EEN VERJAARDAG

PROF. J. H. P. BELLEFROID

Het is een piëteitvol gebruik dat aan grote mannen door hun bewonderaars hulde gebracht wordt bij zekere mijlpalen van hun leven. Gewoonte is het dat dergelijke huldigheden plaats hebben ter gelegenheid van het bereiken door de gehuldigde van een bepaalde ouderdom, waarvan het cijfer steeds een veelvoud van tien is. Er is voorzeker niemand die zozeer de dankbare hulde van heel de Vlaamse juristenwereld verdiend heeft als Prof. Bellefroid en het was in Vlaanderen veler wens deze verdienstelijke geleerde en noeste werker, ter gelegenheid van zijn tachtigste verjaardag, een hartelijk woord van sympathie en waardering toe te spreken.

De grijze man was echter nog steeds zo vlijtig en zo werkzaam, dat niemand kon vermoeden dat de tachtigste verjaardag reeds was aangebroken. En wanneer wij dan gingen zoeken naar de juiste geboortedatum en vernamen dat Prof. Bellefroid het levenslicht had gezien te Hasselt op 15 Februari 1889, moesten wij tot ons groot spijt vaststellen dat de gelegenheid om Prof. Bellefroid te huldigen bij zijn tachtigste verjaardag ons ontsnapt was en dat hij op 15 dezer reeds zijn één en tachtigste levensjaar heeft bereikt.

Toen stelde zich de vraag of dit nu een reden kon zijn om een huldeblijk aan Prof. Bellefroid achterwege te laten of tot op een latere datum uit te stellen. Dadelijk hebben wij hierop ontkennend geantwoord. Immers, nergens staat het geschreven dat een sympathiebetuiging gebonden is aan een veelvoud van tien en de één en tachtigste verjaardag van Prof. Bellefroid is ons nog meer welkom dan de tachtigste zou geweest zijn om aan deze vooraanstaande rechtsgeleerde en grote Vlaming te zeggen welke uitzonderlijke plaats hij inneemt in het hart der Vlaamse juristen en hoe dankbaar deze hem zijn voor het oneindig vele dat de Vlaamse rechtsbeweging hem verschuldigd is.

De bijzondere hoedanigheden, waardoor Prof. Bellefroid heeft uitgeblonken, zijn inderdaad menigvuldig en van uitzonderlijk gehalte. Van in zijn jeugd is hij een hartstochtelijk strijder geweest voor de Vlaamse cultuur; hij heeft met een grenzeloze offervaardigheid gedurende jaren de moeilijkste en ondankbaarste

arbeid verricht ten einde bij te dragen tot de verwerkelijking van zijn ideaal ener rechtsbedeling in de Nederlandse taal in Vlaams België; hij heeft in ontzaglijke mate bijgedragen tot beter verstandhouding en inniger aaneensluiting tussen de juristen van Nederland en Vlaanderen en buiten dit alles is hij een geleerde die ons op het gebied der rechtswetenschap een aanzienlijke reeks werken en studies heeft geschonken, die hem definitief rangschikken tussen de meest vooraanstaande juristen van het Nederlandse taalgebied.

* * *

Om de betekenis van de activiteit van Prof. Bellefroid ten volle te beseffen dienen wij ons te verplaatsen in de toestand zoals deze bestond op het ogenblik dat hij zijn rechtsstudies deed aan de Universiteit te Leuven, waar hij op 21 Juli 1891 het diploma van doktor in de rechten verwierf. Het was een periode waarin de verfransing van het gerecht in de Vlaamse provinciën nog haast volledig was. Voor de burgerlijke rechtbanken en voor de rechtbanken van koophandel werd uitsluitend in het Frans gepleit en gewonnen en dit was ook het geval voor de Hoven van Beroep en, op de meest volstreekte wijze, voor het Hof van Verbreking. Enkel in strafzaken was men er in gelukt, na ophefmakende incidenten en na hardnekkige en pijnlijke parlementaire strijd, de wetten te bekomen van 1873 en 1889, waardoor in zekere mate het gebruik der Nederlandse taal in strafrechtelijke aangelegenheden werd bevorderd.

Er broeide echter in heel de Vlaamse rechtswereld een sterke levenskracht en er was sedert jaren reeds een hardnekkige strijd aangebonden om de bestaande wantoestanden te doen ophouden en aan het Vlaamse volk een rechtsbedeling in eigen taal te verzekeren. Hoe moedig ook de initiatieven waren die genomen werden, toch ging deze strijd met de grootste moeilijkheden gepaard. Niet alleen was het hoger onderwijs in de rechten uitsluitend Frans, doch de allernoodzakelijkste instrumenten, die voor de rechtspraktijk in het Nederlands onontbeerlijk waren, ontbraken volledig. De officiële tekst van de wetten was eentalig Frans, er bestonden haast geen behoorlijke teksten in

het Nederlands van onze grote wetboeken en de Nederlandse rechtsterminologie was meestal weinig gekend, terwijl de pogingen, die werden aangewend om deze terminologie uit te werken en te verspreiden veelal verloren liepen in een archaïsche en wanhopige verwarring.

De Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde had reeds in 1890 op initiatief van haar actief medelid de heer J. Obrie een prijsvraag uitgeschreven voor de uitgave van een Frans-Nederlands woordenboek van rechtstermen. Van de twee aangeboden handschriften werd er echter geen enkel bekroond. Het is toen dat Mr Bellefroid, die zich in 1891 te Hasselt als advocaat had gevestigd, aan het werk is getogen om zijn uitstekend *Dictionnaire français-néerlandais des termes de droit* samen te stellen. Het vergde een reusachtige arbeid, maar het resultaat ervan was een werk van buitengewone degelijkheid. Wanneer het in 1897 werd gepubliceerd werd het in de Vlaamse rechtswereld met enthousiasme begroet en zowel hoge magistraten, waaronder de heer De Hoon, als jonge advocaten, zoals Alberic De Swarte, onderlieden er in hun besprekingen de buitengewone betekenis van. Het uitwerken van dergelijk woordenboek stelde inderdaad uitzonderlijke eisen. Niet alleen moest de auteur een jurist zijn van allereerste kracht, doch hij diende daarbij een uiterst grondige kennis te hebben van de beide talen. Al die hoedanigheden waren in de hoogste mate in de persoon van Mr Bellefroid verenigd en vanaf 1897 tot op heden is het «Dictionnaire», dat door hem werd samengesteld, de degelijkste en meest betrouwbare gids geweest in alle aangelegenheden van juridische terminologie.

In 1900 werd door de schrijver een bijvoegsel aan het woordenboek uitgegeven. In 1912 verscheen er een tweede en in 1930 een derde uitgave van het werk.

Sedertdien zijn er verschillende dergelijke woordenboeken uitgegeven geworden, zoals in 1935 dit van Jules Brassine, in 1936 dit van Ketelaer en Van Grieken, in 1946 dit van Steensels. Al deze werken hebben hun zeer bijzondere verdiensten. Zij hebben het voordeel gehad gebruik te kunnen maken van de officiële Nederlandse teksten der wetten, die sedert 1898 in beide landstalen gelijke rechtskracht hebben, zij hebben ook nut kunnen trekken uit de officiële vertaling der wetboeken door de commissie, welke hiermede in 1923 gelast werd. Bij grondige vergelijking is het echter niet mogelijk te beweren dat een van deze werken het «Dictionnaire» van Bellefroid zou hebben overtroffen. Ook nog op heden is dit een werk gebleven van duurzame en allereerste waarde. Doch wanneer wij ons verplaatsen in de periode waarin het voor het eerst werd uitgegeven, dient het beschouwd als een baanbrekend werk dat aan de Vlaamse rechtsbeweging onschatbare diensten heeft bewezen en dat gedurende lange jaren voor de dagelijkse rechtspraktijk een volstrekt onontbeerlijk werkinstrument is geweest.

* * *

Het samenstellen van het woordenboek der rechtstermen is voor Bellefroid aanleiding geweest tot grondige studie van alle rechtsbronnen, zowel de oude Vlaamse rechtsteksten als de hedendaagse Nederlandse rechtstaal en het kwam er op aan principieel stelling te nemen ten aanzien van het vraagstuk op welke grondslag de Nederlandse rechtstaal voor de praktijk in Vlaams België zou worden opgebouwd. Bellefroid is de mening toegedaan dat onze oude Vlaamse costuymen ons weinig nut kunnen bieden, daar ze over het algemeen in een zeer slechte taal zijn opgesteld. Sommige juristen, zoals De Hoon en Vlieg-

bergh, die zich ook met passie beijverden voor de opbouw en de verspreiding van een behoorlijke Nederlandse vaktaal op het gebied van het recht, waren van oordeel dat men in de grootst mogelijke mate diende aan te sluiten bij de in Nederland in voege zijnde terminologie.

Bellefroid treedt deze mening niet volkomen bij. Inderdaad, de juridische taal in Noord-Nederland is niet onvoorwaardelijk in Vlaanderen over te nemen. Op allerlei gebied zijn de rechtsstelsels der beide landen te verschillend en dezelfde termen dekken soms volstrekt verschillende begrippen. Daarbij vertoont de Nederlandse rechtsterminologie taalkundig menige onvolmaaktheden die het mogelijk zal zijn in Vlaanderen te herstellen. Zulks belet echter niet dat de Nederlandse vaktaal voor Vlaanderen een onschatbare bron is en Bellefroid meer dan wie ook heeft, de Nederlandse teksten grondig bestudeerd en heeft tot in de kleinste details deze vaktaal kritisch onderzocht.

* * *

In een lezing door Bellefroid gehouden in 1909 in de Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde «*Het onontbeerlijke voor de vervlaamsing van het gerecht*» wijst hij er op dat de belangrijkste hinderpaal die de vervlaamsing in de weg staat het ontbreken is van volledige Belgische wetboeken in de Nederlandse taal en hij ontleedt daarin de vele pogingen die vóór hem reeds gedaan waren door menigvuldige juristen, zoals Ledeganck, De Hondt, Debaets, Obrie en De Hoon, ten einde aan dit gebrek te verhelpen. Bellefroid voegt er aan toe: «Deze arbeid is » veel meer dan een blote liefhebberij. Wij vertrouwen » dat eens de rechtbanken in Vlaanderen zullen ver- » vlaamst worden. Wij voelen de stond naderen waarop » de Vlaming niet alleen in strafzaken, maar ook in » burgerlijke en handelszaken, voor het vrederecht, » de rechtbank en het Hof zal verdedigd en gevonnist » worden in zijn moedertaal. Om die betrachting tot » vervulling te brengen, moet er van nu af gezorgd » worden voor de nodige grondstoffen en wel in de » eerste plaats voor volledige wetboeken in Neder- » landse tekst. Dat is het meest noodzakelijk.»

Vanaf 1897, jaar der verschijning van zijn «Dictionnaire», heeft Bellefroid zich met onverpoosde ijver ingespannen om ons die Nederlandse wetboeken te bezorgen.

In 1899 verscheen zijn vertaling van het Belgisch Wetboek van Koophandel; in 1901 deze van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging; in 1908 zijn verzameling van Belgische Strafwetten; in 1909 de vertaling van het Belgisch Wetboek van Strafrechtspleging en in 1924 nog gaf hij de Nederlandse tekst uit van het Belgisch Wetboek van Strafrecht.

Lange jaren dus, vooraleer in 1923 door de regering een commissie werd ingesteld, die gelast was een officiële vertaling van al deze wetboeken te bezorgen en waarvan thans de taak reeds in grote mate is afgewerkt, heeft Bellefroid op eigen kracht deze lastige en ondankbare arbeid op zich genomen, omdat hij er de eerste voorwaarde in zag voor een vervlaamsing van het gerecht. Hij heeft het programma, dat hij zich gesteld had, verwezenlijkt met een bewonderenswaardig doorzettingsvermogen en hij heeft zich de opoffering opgelegd, vóór alle ander wetenschappelijk werk, aan zijn volk deze wetteksten te bezorgen zonder dewelke elke practische vervlaamsingsmaatregel in de rechtswereld ondenkbaar was.

Prof. Bellefroid heeft vooral in veel groter mate dan zijn voorgangers, die ook proeven van vertalingen hadden gewaagd, teksten voorgebracht die op vol-

maakte wijze beantwoordden aan het Nederlandse taaleigen en het mag dan ook beklemtoond worden dat misschien niemand in groter mate dan hij heeft bijgedragen tot de vervlaamsing van het gerecht in Vlaams België. Hij heeft door zijn werk ook de taak van de latere officiële commissie aanzienlijk verlicht. Voorzeker, de commissie heeft hem in haar officiële vertaling niet altijd gevolgd en voor sommige termen en zinsneden zou het philologisch belangrijk zijn te onderzoeken welke van de beide oplossingen de voorkeur verdiende.

Dit heeft thans echter alle belang verloren. De teksten uitgewerkt door de commissie geven geen aanleiding meer tot discussie, maar de grote verdienste van Prof. Bellefroid door zijn voorbereidend werk en zijn degelijke vertalingen blijft onvergankelijk.

* * *

Deze vertaling der wetboeken ging gepaard met menigvuldige studies over allerlei aangelegenheden van juridische terminologie. Vermelden wij de studie van 1903, *Taalonkruid in het Notariaat*; de rede op het tweede Vlaams Rechtskundig Congres te Brussel van hetzelfde jaar, *Taalgebruik in burgerlijke zaken*; de merkwaardige lezing die verscheen in de «Verslagen en Mededelingen der Koninklijke Vlaamse Academie» van 1914 over *Ledeganck's wetsvertalingen*, waarin Bellefroid al de bronnen, welke Ledeganck heeft gebruikt om zijn vertaling uit te werken, grondig onderzoekt en waarin hij kritisch de taal ontleedt die door Ledeganck werd aangewend en tot de conclusie komt dat, niettegenstaande de taalkundige tekortkomingen, het werk van Ledeganck «groot en ontzagwekkend» blijft.

Deze belangstelling voor de juridische vaktaal is bij Bellefroid bestendig blijven bestaan tot in de laatste jaren en naast zoveel ander wetenschappelijk werk is hij steeds blijven voortgaan studies te wijden aan de terminologie onzer wetboeken en wetten, zowel in Noord-Nederland als in Vlaanderen, studies waaruit blijkt dat hij meer dan wie ook specialist is op dit gebied. Vermelden wij zijn opstellen: *De Code-vertalingen in de Franse tijd* (Verslagen en Mededelingen der Koninklijke Vlaamse Academie, 1932); *Beschouwingen over de Nederlandse taal in Vlaanderen* (Rechtskundig Weekblad, 1933); *Het Nederlands Burgerlijk Wetboek van 1838 en Napoleon's Code civil*, (id., 1938).

Deze studies beperken zich echter niet uitsluitend tot het taalkundig gedeelte, doch houden zich tevens bezig met de vergelijking tussen de Nederlandse en Belgische rechtsstelsels die beide op zo grondige wijze door Bellefroid gekend zijn. Op dit gebied is Bellefroid ook een voorloper geweest van het werk der commissies, die thans na de tweede wereldoorlog een vergelijkende studie van deze beide rechten hebben ter hand genomen met het uiteindelijke doel zoveel mogelijk eenheid van recht in de beide landen te verkrijgen.

Heel deze ontzaglijke werkzaamheid was door Prof. Bellefroid gesteld in het teken van het ideaal der vervlaamsing van het gerecht, waarop hij van in zijn jeugd heeft vertrouwd en waarvoor hij onafgebroken heeft gezwoegd.

* * *

De uitzonderlijke werkkraft en de juridische bekwaamheid van Prof. Bellefroid bleven in bevoegde kring niet onopgemerkt en hij werd benoemd tot lid van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde en aangesteld als docent aan de Universiteit te Luik om er in de Nederlandse taal het straf-

recht, de strafvordering en de notariële praktijk te doceren.

In de periode vóór de eerste wereldoorlog werd echter het werk van Prof. Bellefroid buiten het kleine midden van Vlaamsgezinde juristen niet naar waarde geschat. Hij die zoveel gedaan had voor de ontvoogding van zijn volk werd beloond met grote ondankbaarheid en de fransgezinde reactie, die wij in België na 1918 gekend hebben, had het er ook op aangelegd deze hardnekkige Vlaming te treffen. Het is toen dat Prof. Bellefroid de beslissing nam zich volledig aan de wetenschappelijke studie te wijden en zich in Nederland te vestigen. Hij doceerde er in 1920 aan de Universiteit te Utrecht en werd in 1923 bij de stichting der Katholieke Keizer Karel Universiteit te Nijmegen aangesteld als professor in de rechtswetenschap. Thans kon Prof. Bellefroid zijn onverzadigbare lust tot wetenschappelijke arbeid vrije teugel laten en zijn professoraat is voor de wetenschap uiterst vruchtbaar geweest.

Niettegenstaande hij als professor talrijke en zeer verscheiden cursussen te geven had, waardoor zijn activiteit in grote mate werd opgeslorpt, zien wij hem een koortsige bedrijvigheid aan de dag leggen op wetenschappelijk gebied.

Hij richtte zijn belangstelling naar de meest verscheiden horizons en, naast zijn terminologische studies, maakte hij zich een reusachtige literatuur eigen op brede terreinen van het stellig recht, zowel op het gebied van het volkenrecht en van het internationaal privaatrecht, als op dit van het burgerlijk recht, het procesrecht en de algemene rechtstheorie.

Het bleef echter bij Prof. Bellefroid niet bij detailstudie. Al deze afzonderlijke werkterreinen op het oneindig veld der rechtswetenschap overschouwde hij met een brede en verziende blik en het was er hem hoofdzakelijk om te doen, zoals dit bij een waar wetenschapsmens behoort, de samenhang van de onderscheiden afdelingen van het recht te onderkennen en algemene lijnen te trekken.

Dit komt zo duidelijk aan de dag in de rectorale rede die hij uitsprak in 1929 ter gelegenheid van de zesde verjaardag van de Universiteit te Nijmegen, — waarvan hij toen de rector magnificus was, — rede die als onderwerp had *De minnelijke Schikking*. Achtereenvolgens geeft hij een overzicht, aan de hand van een indrukwekkend studiemateriaal, van wat verwezenlijkt werd door middel der minnelijke schikking in het volkenrecht en het arbeidsrecht, op welke beide gebieden zeer brede mogelijkheden voor deze wijze van regeling der belangenbetwistingen openstonden. Hij doet daarna uitschijnen hoe ook de minnelijke schikking doorgedrongen is in het strafrecht, welke nuttige resultaten de toepassing van de schikking in kleine strafzaken voor gevolg heeft gehad, terwijl hij opkomt voor de stelling dat het wenselijk ware de mogelijkheid tot minnelijke schikking ook uit te breiden buiten de sfeer van de overtreding voor misdrijven van gering belang. Eindelijk maakt hij de historiek van de verplichte verzoeningspogingen in burgerlijke zaken en breekt er een lans voor om deze pogingen op grote schaal toe te passen, ten einde daardoor veel pijnlijke en kostelijke proceduur te vermijden.

Deze rede legt getuigenis af tegelijkertijd van zijn reusachtige belezenheid, van zijn praktische zin en van zijn hoogstaand idealisme; ze is er tevens een voorbeeld van met welke zekerheid Prof. Bellefroid heel het gebied van het recht beheerst en hoe het voor hem een eenheid vormt vanaf de geringste betwisting vóór de kantonrechter tot aan de hoogste aangelegenheden van het volkenrecht.

* * *

De grondige kennis die Prof. Bellefroid eigen was zowel van het Nederlands als van het Belgisch recht, maakte hem bijzonder bevoegd om een wetenschappelijk commentaar uit te werken over het Nederlands-Belgisch verdrag van 28 Maart 1925 betreffende de betrekkelijke rechterlijke bevoegdheid, het faillissement, het gezag en de tenuitvoerlegging van rechterlijke beslissingen, scheidsrechterlijke uitspraken en authentieke akten. Dit verdrag, dat door de regeringen van de beide landen met de allerbeste bedoelingen was gesloten geworden, werd in de juridische wereld langs beide zijden van de grens niet op zeer gunstige wijze onthaald. De voorbereiding ervan leek enigszins gebrekkig en de praktische toepassingen zouden zeer spoedig stuiten op allerlei moeilijkheden.

Kort na het in werking treden van dit verdrag (1 September 1929) publiceerde Prof. Bellefroid reeds in 1931 zijn *«Toelichting»* die blijk geeft van een verbluffende kennis en een buitengewone scherpzinnigheid. De auteur zet ons op duidelijke wijze de vele betwistingen uiteen die zich bij de toepassing van het verdrag voordoen en dit is hem aanleiding om telkens, voor al de rechtsstukken die door het verdrag worden geregeld, een vergelijkende studie te maken van het Nederlands en het Belgisch recht volgens de laatste stand der rechtsleer en der rechtspraak. En het waren moeilijke en lastige vragen waarbij het verdrag diende toegepast te worden, doch de schrijver beheerst ze met een verbazend meesterschap en geeft voor de meest ingewikkelde problemen oplossingen die uitmunten door hun wetenschappelijke geest en hun klare redelijkheid.

Op dit terrein waar het Nederlands en het Belgisch recht met elkaar in contact komen is Prof. Bellefroid de specialist bij uitnemendheid en spijs de onvolmaaktheden van het tot stand gekomen verdrag zal het hem voorzeker een groot genoegen geweest zijn dit onderwerp wetenschappelijk te bewerken, waar steeds het dichter aaneensnoeren van de banden tussen Nederland en België een van de hoofddoelen geweest is van zijn wetenschappelijke arbeid.

Met onverminderde belangstelling is Prof. Bellefroid in de latere jaren de toepassing van het verdrag van 1925 in de rechtspraak blijven volgen en in 1937 publiceerde hij nog een studie in het *Rechtskundig Tijdschrift*, waarin wij een synthetisch overzicht vinden van de rechtspraak die tot stand is gekomen in verband met de toepassingsmoeilijkheden die uit het verdrag voortspuiten, met een schat van gegevens van vergelijkende Nederlands-Belgische jurisprudentie. En een lezing, die hij hield, nog in 1940, in de Kon. Vlaamse Academie voor Wetenschappen, was gewijd aan de studie van het begrip «koopman» in de Nederlandse en Belgische rechtspraak steunende op het verdrag van 1925.

* * *

Waar Bellefroid zich tijdens zijn professoraat te Nijmegen volledig en uitsluitend heeft kunnen wijden aan wetenschappelijke arbeid is zijn inzicht in de hoogste vragen, die de rechtswetenschap stelt, stilaan meer en meer gerijpt en is hij weldra gekomen tot deze veelomvattende kennis die het een geleerde mogelijk maakt de moeilijke taak te vervullen een synthese te bezorgen van de laatste gronden zijner wetenschap.

Daartoe heeft Bellefroid een eerste merkwaardige bijdrage geleverd in 1927, wanneer hij zijn boek uitgaf *«De bronnen van het stellig recht en haar onderlinge verhoudingen»*. Zoals altijd legt de schrijver hierbij

een overdreven bescheidenheid aan de dag en hij bestempelt zijn werk eenvoudig als «hoofdstukken van inleiding tot de rechtswetenschap». In het voorwoord tot dit boek stelt hij zich als doel uitsluitend een overzicht te geven der hoofdbeginselen en een verklaring der technische begrippen van het recht. Het boek geeft echter veel meer dan in het voorwoord is aangekondigd. Al de ingewikkelde vraagstukken betreffende het gewoonterecht, het wettenrecht, de codificatie, de grenzen van het gezag der wet, de uitlegging der wetten en het jurisprudentieel recht worden er behandeld met een eenvoud en een klaarheid die slechts kan bereikt worden door iemand die zich een reusachtige kennis heeft eigen gemaakt. Ook het tractatenrecht, dat in de meeste werken van dien aard over het algemeen verwaarloosd wordt, is op uitvoerige wijze door Prof. Bellefroid behandeld.

De wetenschappelijke leer omtrent het positief recht wordt daarbij steeds gefundeerd op wijsgerige grondslagen. In zijn beknopte vorm is het boek bijzonder rijk aan inhoud.

Dit werk over de bronnen van het stellig recht was slechts een eerste poging die Prof. Bellefroid aanwendde tot wetenschappelijke bewerking van de algemene rechtstheorie en het leidde hem tot het publiceren in 1937 van zijn bekend boek *«Inleiding tot de rechtswetenschap in Nederland»*, dat voorzeker als zijn bijzonderste werk mag beschouwd worden.

Dit boek kende in 1948 reeds een vijfde druk.

Nederland is rijk aan voortreffelijke inleidingen in de rechtswetenschap. Noemen wij slechts het lumineus boekje van Van Kan, de zo originele «algemene inleiding» van Van der Vlugt, de diepgaande «formele encyclopedie der rechtswetenschap» van Zevenbergen en eindelijk de reeds meermaals herdrukte inleiding van Van Apeldoorn.

Tussen al deze boeken bekleedt het werk van Bellefroid een eigen plaats en het gebeurt zelden dat een zo grote bevattelijkheid gepaard gaat met een zo diepgaand onderzoek. Ik herinner mij nog een gesprek, dat ik korte tijd vóór de oorlog te Leiden had met de zo betreurde Prof. Telders, tijdens hetwelk wij spraken over de waarde van de Vlaamse juridische werken der laatste jaren. Zonder aarzelen verklaarde mij Prof. Telders dat hij de «inleiding» van Bellefroid de beste vond tussen de vele die in Nederland waren uitgegeven.

De vorige studie over de bronnen van het recht vormt slechts een klein gedeelte van dit boek, gedeelte dat voorafgegaan is door onderzoekingen betreffende het rechtsbegrip, de rechtsregel, de systematiek van het recht en de indeling der rechtswetenschap, over het staatsbegrip, de staats- en regeringsvormen en dat gevolgd wordt door de theorie der grote takken van het recht.

Hierna komen de hoofdstukken voor gewijd aan het rechtsfeit en het rechtsgevolg, de rechtsbetrekking en de handhaving van het recht, om te eindigen met een uitvoerig hoofdstuk over het internationaal recht.

Het boek staat vol bepalingen van uitzonderlijke degelijkheid, het volgt een voortreffelijke systematiek, het geeft een rijkdom van zeer juist gekozen verwijzingen; de moeilijkste vraagstukken worden erin herleid tot hun eenvoudigste gegevens en het is meer dan welk ander van aard om voor de beginnende jurist brede en aangename wegen te trekken in het oerwoud der rechtswetenschap.

De belangstelling van Prof. Bellefroid voor de meest algemene vragen, die zich in het recht voordoen, bracht hem ook tot zijn lezing in de «Koninklijke Vlaamse Academie voor Wetenschappen» van het jaar

1946 « *Beschouwingen over rechtsbeginselen* » waarin hij, in tegenstelling met de mening van Prof. Scholten, zijn eigen visie over dit begrip en de aanwending ervan in de juridische praktijk te kennen gaf.

De rechtsbeginselen, die zuilen der rechtswetenschap, zijn voor Bellefroid geen dogma's die de evolutie van het recht bepalen; het zijn integendeel algemene elementen die in het stellig recht aanwezig zijn en die door de jurist door inductie uit het levende recht dienen te worden opgespoord. De rechtsbeginselen hebben dus geen absolute, doch slechts een betrekkelijke waarde, wat niets afdoet aan de belangrijke rol die zij te vervullen hebben bij de toepassing van het recht en de uitlegging der wet. Zoals altijd geeft ook hier Prof. Bellefroid blijk van grote realiteitszin en klaar doorzicht in de maatschappelijke functie van het recht.

* * *

Ook aan het Volkenrecht, dat door hem te Nijmegen werd gedoceerd, heeft Prof. Bellefroid interessante publicaties gewijd. Vermelden wij zijn studie over « *De oplossing der Romeinse kwestie* » (1929) die hem als katholiek en als internationalist een bijzonder belang inboezemde, en vooral zijn preadvies uitgebracht in 1939 voor de « Vereniging tot het bevorderen van de beoefening der wetenschap onder de Katholieken in Nederland » over « *De actuele juridische betekenis van de Volkenbond* ».

Juist op de vooravond van de tweede wereldoorlog is deze studie een merkwaardig bilan van de activiteit van de Volkenbond. De auteur schetst de grote hoop die deze internationale organisatie had doen ontstaan; hij geeft een synthese van de omstandigheden, die geleid hebben tot een voortdurende verzwakking van de Volkenbond en tot de onmacht waarvan hij in zoveler internationale conflicten blijk heeft gegeven.

De schrijver gaat vooral de toestand na van de kleine volken in verband met de verplichtingen, die hun opgelegd worden door het Handvest en doet uitschijnen hoe gevaarlijk voor hen de verplichting is eventueel deel te nemen aan de sancties, verplichting die zij niet langer kunnen dragen. De verzwakking van het volkenrecht heeft het gevoel van onveiligheid algemeen gemaakt. De bindende kracht der verdragen wordt nog enkel erkend in zoverre zij het staatsbelang dienen. Aan deze toestand is niet te verhelpen door het juridisch kunst- en vliegwerk dat in zoveler vergaderingen van de Volkenbond is beproefd geworden. Het volkenbondsrecht van 1919 was zijn tijd vooruit gelopen. Het was uitgewerkt geworden met het oog op een universele statengemeenschap die er niet gekomen is en is stilaan geworden, vooral voor de kleine staten, tot een onnutte en gevaarlijke instelling.

Deze beschouwingen, gesteund op een onbetwistbare werkelijkheid, hoe betreurenswaardig ook, doen niets af aan de waarde van de Volkenbond als centrum van internationale samenwerking op sociaal, humanitair, hygiënisch en juridisch gebied en al kan ook de Bond de vrede niet waarborgen, toch is voor hem nog een belangrijke taak van bemiddeling en verzoening weggelegd.

De wrede realiteiten die Nederland zoals België spoedig na 1939 heeft moeten ondervinden, hebben ten volle de juistheid van de beschouwingen van Prof. Bellefroid bewezen.

In het kader van het volkenrecht dient ook nog vermeld te worden het boekje dat Prof. Bellefroid in 1941 uitgaf « *Beknopt overzicht der staatsinrichting van Nederland tijdens de bezetting* », waarin hij het positief recht, dat in de bezettingsperiode zowel op wetgevend als op administratief gebied heerste, heeft

samengevat. Het was zonder twijfel, midden in bezettingstijd, een gevaarlijke onderneming. De auteur heeft hierbij een volstrekte objectiviteit aan de dag gelegd en het mogelijk gemaakt een klaar doorzicht te hebben van de zeer bijzondere toestand waarin Nederland zich op juridisch gebied tijdens de bezetting heeft bevonden.

* * *

Te midden van zijn wetenschappelijke studies over de algemene rechtsleer, de laatste gronden van het recht en de volkenrechtelijke vraagstukken, heeft nochtans Prof. Bellefroid nooit de harde strijd, die in Vlaanderen gevoerd werd tot het bekomen van de vervlaamsing van het gerecht en waartoe hij in vroegere jaren zo reusachtig veel had bijgedragen, uit het oog verloren.

De toestand was na 1930 zover gekomen dat de wet tot regeling van het taalgebruik in gerechtszaken spoedig ter bespreking zou komen in het Parlement. Prof. Bellefroid had niet vergeten dat hij jaren geleden in artikels en in mededelingen op rechtskundige congressen er op gewezen had hoe het onontbeerlijk was, om tot de vervlaamsing van het gerecht te komen, dat niet alleen goede Nederlandse teksten van wetboeken en wetten zouden ter beschikking staan, doch dat ook Nederlandse formulierboeken voor het procesrecht het de practici mogelijk zouden maken op behoorlijke wijze hun proceduurstukken op te stellen.

Het uitwerken van een dergelijk formulierboek is een uiterst lastig en onaangenaam werk, dat voorzeker voor iemand als Prof. Bellefroid, die sedert jaren in de hogere sferen van het recht leefde, niets aantrekkelijks bood. Doch de oude strijder voor de vervlaamsing van het rechtswezen in Vlaams België luisterde ook ditmaal enkel naar het gebod van de plicht en hij nam de zware taak op zich een *Formulierboek van burgerlijke rechtsvordering* uit te geven. Dit lijvig boek van 700 blz. had niet alleen de verdienste, in tegenstelling met de vroegere pogingen die reeds door sommigen waren aangewend geworden, formulieren te geven die in een uitstekend Nederlands waren opgesteld; het had nog een ander doel. Prof. Bellefroid heeft erin getracht de vele archaische en onnuttige ballast, die steeds in de processtukken, tengevolge van sleur en slenter bestendig blijft, op te ruimen en formules voor te stellen die enkel zouden geven datgene wat essentieel is en voor de burgerlijke rechtspleging ter zake dienend.

Door het uitgeven van dit formulierboek heeft Prof. Bellefroid het programma, dat hij reeds in 1904 had uitgestippeld, volledig afgewerkt en aldus aan de Vlaamse rechtsbeweging alle onontbeerlijke instrumenten gegeven die de Vlaamse juristen, na het in voege komen der wet van 1935 op de vervlaamsing van het gerecht, zo dringend zouden nodig hebben.

Het formulierboek van Prof. Bellefroid heeft hier niet het succes gekend waarop het onbetwistbaar recht had en ongelukkig wordt het in de practijk maar al te weinig gebruikt; de oude slenter is nog in grote mate bestendig gebleven, doch het lijdt geen twijfel dat de poging, die zo moedig door Prof. Bellefroid ondernomen is geworden, eens tot haar recht zal komen en dat zijn werk in de toekomst, bij het verwezenlijken van steeds grotere eenvoud in het procesrecht, ook wat de vorm der procesakten betreft, aanwijzingen zal verstrekken die niet zullen verloren gaan.

* * *

En hoeveel andere publicaties van de geleerde schrijver op allerlei gebied, in zoveler juridische tijdschriften, zouden nog dienen vermeld te worden,

publicaties over Nederlands en Belgisch recht, vanaf zijn studie over het « *Vroenterecht* » van 1904 tot zijn jongste lezingen verschenen in de Mededelingen der Kon. Vlaamse Academie voor Wetenschappen, studies gewijd aan het burgerlijk recht en aan het procesrecht, waarvan steeds, bij brede en objectieve voorlichting, de zorg voor grotere rechtvaardigheid in de rechtsbedeling de grondslag uitmaakt.

* * *

Doch men beschouwe nu Prof. Bellefroid niet als een droog jurist, eng opgesloten in de ivoren toren zijner wetenschap; hij is ook iemand die een intens belang stelt in kunst en letterkunde en in de « Verslagen en mededelingen der Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde » heeft hij destijds meerdere bijdragen gewijd aan zijn geliefde Limburgse schrijvers, dichters en prozaschrijvers, waarvan het hem wel eens gebeurde uit regionale genegenheid de letterkundige verdienste enigszins te overdrijven.

* * *

Wanneer wij dit lang en schoon leven overzien

kunnen wij er een rechte en volgehouden lijn in vinden. De activiteit van Prof. Bellefroid is beheerst geweest door een intense liefde voor de groot-Nederlandse cultuur, een hartstochtelijke drang om de Vlaamse wetenschap op te voeren tot het hoge peil dat de wetenschappelijke arbeid in Nederland had bereikt en een offervaardige toewijding aan het recht en de rechtvaardigheid die de drijfveer geweest zijn van al zijn juridische studiën.

Een en tachtig jaar reeds heeft dit warme hart geklopt voor zijn volk en zijn taal en heeft die scherpe geest, in onafgebroken arbeid, de wetenschap gediend. Het is heerlijk te kunnen terugzien op dit leven en dit werk, waaraan de Vlaamse juristenwereld en de Nederlandse rechtswetenschap zoveel te danken hebben.

Bij deze verjaardag is het onze oprechte wens dat het Prof. Bellefroid zou gegund zijn nog ettelijke jaren te mogen genieten van de grote genegenheid en de diepe dankbaarheid waarmee al degenen beziel zijn die hem kennen en zijn werk bewonderen.

René VICTOR.

EEN VOORTREFFELIJK AMBASSADEUR

Het plan professor Dr J. H. P. Bellefroid in een bijzonder nummer van het *Rechtskundig Weekblad*, te huldigen zal de instemming van zeer velen bezitten. Is hij niet nagenoeg de nestor onder de emiriti-juristen-hoogleraren der Lage Landen? De inwilliging van het verzoek om een bijdrage voor deze gelegenheid kostte dan ook geen lang beraad.

De redactie, « slecht ingelicht over de juiste geboortedatum », achtte zich kennelijk enigszins bezwaard bij deze verlate huldiging. Ze had immers wat thans geschiedt een jaar geleden willen doen, toen professor Bellefroid de acht kruisjes bereikte. De redactie kan gerust zijn. In de wereld van het recht is deze ongewilde en eigenlijk slechts schijnbare verlating niet eens zo heel vreemd. Feitelijk toch staat ze stevig op de bodem van het oude recht. Kwam het in de Nederlanden niet herhaaldelijk voor, dat men aan geldende termijnen van verjaring of van dagvaarding een extra-tijdseenheid toevoegde, daarmede de rechtszekerheid de volle kans gevend? Elke rechts-historicus is bekend met de termijnen van jaar en dag. Zou die ene dag wel een andere zin hebben dan juist deze, dat men 'er volkomen zeker van wilde zijn, dat iedereen het verlopen zijn van het jaar zou moeten erkennen? De *lex Ribuaria* vermeldt in een en dezelfde titel termijnen van 40 en van 42 nachten naast elkaar. Zijn deze 42 nachten wel iets anders dan de aan kop en staart met één nacht versterkte, bij de Franken gebruikelijke 40 nachten? Andermaal uit overwegingen van rechtszekerheid. Wie het voorrecht had professor Bellefroid de laatste tijd te ontmoeten, zal zich de vraag hebben gesteld: is deze emeritus nu inderdaad tachtig jaar? Niemand ziet het hem aan. Het was bijgevolg nog niet zo vreemd, dat de redactie een jaar wachtte vooraleer ze deze landgenoot der eeuwige jeugd zou huldigen. Het was wijs en rechts-historisch zelfs verantwoord er tachtig plus één van te maken. Haar schuld kan hoogstens een « *felix culpa* » zijn.

Toen de Carolina in 1923 haar poorten opende, sprak Vliëbergh er zijn vreugde over uit, dat Bellefroid

tot de togati behoorde, die de nieuwe academische veste zouden betreden. (1) Vele vrienden in Vlaanderen, zo meende hij, zouden blij zijn, dat de wetenschappelijke loopbaan van Bellefroid tengevolge van de Nijmeegse benoeming niet ten einde was. Bellefroid had in 1923 weliswaar reeds een belangrijk brok leven achter de rug: een leven van studie, van praktijk, van doceren en van ervaring aan weerszijden ener grens, die voor hem tevens twee vaderlanden scheidde. Op de man af schreef de Leuvense collega: « Bellefroid is een fijne kop ». Weldra zou dit blijken. Er lag veel achter de pas benoemde hoogleraar, maar zijn rug was nog niet gekromd. In de kracht der jaren zou de wetenschappelijke arbeid nu eerst voor goed beginnen. Onder de wijde plooiën der toga droeg Bellefroid een leeropdracht, die indrukwekkend mocht heten: inleiding, burgerlijk procesrecht, internationaal privaatrecht en volkenrecht. Waar twee hoogleraren de handen aan vol gehad zouden hebben, daar zette de werklustige Hasseltenaar de schouders, moedig en vol toewijding, alleen onder. Ingewijden beseffen wat een leeropdracht van deze omvang betekent aan colleges en voorbereidingen, aan examens en tentamens. Bellefroid bezat geen natuur om zich slechts ten halve aan iets te geven. Wie niet blind door de Nijmeegse academiestad rent, is vertrouwd met het over de werktafel gebogen silhouet in de Nijhoffstraat nr 9. Talrijke collega's en vele studentengeneraties weten dan: Bellefroid studeert! Ontbrak het silhouet, dan kon men er zeker van zijn, dat de hoogleraar op de kathedraal stond of op speurtocht was in de universiteitsbibliotheek.

Ja, dat silhouet in de Nijhoffstraat! Eigenlijk zou men deze hartader der universiteit moeten herdopen in de Vlamingenstraat. Lagen en liggen daar niet twee vitale contactpunten tussen Noord en Zuid? Wie als jurist of als theoloog contact zoekt met het Zuiden, moet wel deze « Vlamingen »-straat passeren en hij zal er geen spijt van hebben. Dat silhouet is strikt genomen nog steeds kenmerkend, kenmerkender zelfs dan het huisnummerbordje bezijden de ingangsdur.

Op dit laatste heeft het levende silhouet zelfs voor, dat het de omtrekken weergeeft van een mens en van een geleerde, die zich ten volle geeft, ook nu nog, aan de studie ener wetenschap, die hem uitermate dierbaar werd en bleef. Temidden van boeken en tijdschriften wordt daar nog dagelijks gewerkt als ware de tijd decennia teruggezet. In het silhouet kwam geen verandering. En die 9 bezijden de ingangsdéur? Naast het silhouet kan ze volledig gemist worden. Of steekt er misschien wat ondeugende symboliek in? Bijvoorbeeld in deze zin: hier woont iemand, die blijmoedig en jeugdig voorshands onder weg is naar het negende kruisje?

Bellefroid zag zijn taak ruim.

In zijn overdrachtsrede als rector magnificus erkende hij, dat de hoofdtaak van de hoogleraar bestond in het voorbereiden en geven van colleges. Maar van de hoogleraar verwachtte men tevens, dat hij door degelijke werken en geleerde bijdragen de opbloei der wetenschap zou bevorderen (2). Deze preek voor anderen bracht de scheidende rector allereerst zelf in praktijk. Wie hieraan mocht twijfelen, late zich overtuigen door de bibliografie in dit nummer van het *Rechtskundig Weekblad*. Mag ze tegelijk een wetenschappelijke biografie heten, ze toont meteen aan, dat de rector van de preek tevens een rector van de daad is.

De publicaties van Bellefroid zouden wellicht de gevolgtrekking kunnen wettigen, dat deze geleerde in eigen studie is vastgelopen. Hij had geen aanleg dor kamergeleerde te worden. Het leven rondom bleef hem te veel boeien. Te zeer was hij vergroeid met de praktijk van het rechtsleven dan dat een puur theoreticus uit hem geworden zou zijn, waarvan studenten immers alleen last en geen nut konden ondervinden. Met beide benen stond de realist Bellefroid in de werkelijkheid.

Dit realisme, verstevigd door persoonlijke toewijding en overgave, verzekerde Bellefroid een warme en duurzame belangstelling voor de Carolina zelf en voor haar alumni.

Allereerst belangstelling voor de Carolina zelf.

Bellefroid strijdbaar en strijdvaardig van huis uit, wist maar al te goed voor welke zware taak de Nijmeegse universiteit geplaatst zou worden. De aan haar te stellen eisen mochten, ja moesten hoog zijn. De drie faculteiten konden slechts een bescheiden begin vormen. Zeker, tijdens het rectoraat van Bellefroid naderde het aantal studenten de 500 (3). Al was dit bevredigend, er bleef nog zo veel te doen. Wat de rector vooral ter harte ging was niet zo zeer het getal der ingeschreven studenten dan wel de kwaliteit van het gegeven onderwijs en vooral het getal der faculteiten. Hij getuigde als aftredend rector, dat wijlen Mgr van de Wetering de hoop had gekoesterd de eigen universiteit te kunnen openen met een medische faculteit. Deze verwachting was niet in vervulling gegaan. In dezelfde rede bekende Bellefroid er elders op te hebben aangedrongen, dat de Nederlandse katholieken moesten streven naar de oprichting dezer faculteit uit overweging van piëteit jegens de Utrechtse kerkvorst. Voor zich zelf was de rector overtuigd van de feitelijke noodzakelijkheid dezer faculteit. Het zal voor hem een grote voldoening zijn de oprichting der geneeskundige faculteit te mogen beleven, zij het dan als emeritus. Werd kort geleden de duizendste student (mirabile auditu: een Indonesiër) ingeschreven, de nieuwe faculteit zal ook het getal der studenten een ongewone vlucht doen nemen.

Als zuiderling het rectoraat ener universiteit in het Noorden bekleden, is waarlijk geen gemakkelijke taak.

Een rijksgrans, die ruim een eeuw broedervolken scheidde, heeft nu eenmaal haar uitwerkingen en gevolgen. Maar een levendig gevoel voor verhoudingen maakte het Bellefroid mogelijk zich niet alleen aan te passen aan, doch ook zich geheel in te leven in wat des Noordens is. De juristen uit de Zuidelijke Nederlanden mogen er gerust op zijn: zij bezaten in Bellefroid een voortreffelijk ambassadeur. Hij is dit gebleven tot de dag van heden toe. Kijk op al het betrekkelijke, gepaard aan zin voor humor, bood Bellefroid de schoonste kansen van slagen als hoogleraar. Hij verzuimde nimmer deze kansen waar te nemen. Toen hij in 1930 het rectoraat overdroeg aan zijn opvolger, die als buitenlander wellicht voor moeilijke beslissingen zou komen te staan, gaf hij de verzekering: dat het ambt wel niet zo zwaar zou zijn, mits er geen pogingen werden gedaan nieuwigheden in te voeren: «pogingen, die wel veel zorgen en onaangenaamheden, maar geen resultaten zouden brengen». Wijze voorzichtigheid — de ingewijde leest tussen de regels door een vleugje ondeugendheid — typeerde Bellefroid. Ze maakte deze Beneluxer van de eerste ure tot een vraagbaak voor wie het goed met de universiteit meenden.

En zijn belangstelling voor de studenten?

Sedert zijn heengaan als hoogleraar verliet er alweer een decennium. En welk decennium van verschikkingen? Bij al wat Nijmegen als stad en als universiteit te verduren kreeg, bewaarde Bellefroid zijn gemoedsrust en evenwichtigheid. Twee studentengeneraties gingen inmiddels voorbij. Veel studenten kennen de emeritus niet meer. Maar menig afgestudeerde loopt toch nog even door de Nijhoffstraat, tensinde er zich van te vergewissen, of het vertrouwde silhouet van Bellefroid er nog is. Ja, het is er nog achter het rechter benedenraam van de benedenverdieping op nr 9. Gerust gesteld vervolgt hij zijn weg, want als van ouds is de hoogleraar nog altijd aan het werk. Misschien ook wipt hij even binnen, omdat hij de gastvrijheid van de bewoner nog niet vergat, omdat hij goede raad nodig heeft of omdat hij als dankbaar oud-leerling iets van eigen ervaringen, belevenissen of successen vertellen wil aan zijn professor, die voor dit alles een gewillig oor bezit.

De voorspelling van Vliebergh is uitgekomen. Bellefroid wist zijn stof op even aantrekkelijke als eenvoudige wijze voor te dragen. Geleerd doen lag deze docent geenszins. Vooral was dit van betekenis voor de nieuwelingen, die nog vol wilde haren zaten uit de tijd der humaniora en uiteraard nog weinig orde hadden gesteld op hun «wetenschappelijke zaken». Zij moeten zich op de inleidingscolleges thuis hebben gevoeld. Bellefroid kende hun moeilijkheden. Zijn vaderlijke goedheid en zijn menskundig inzicht zullen velen op hun gemak hebben gesteld. Jarenlang zagen we persoonlijk Bellefroid aan het werk tijdens de examens. Als voorzitter der faculteit van rechtsgeleerdheid of als oudste der examinatoren had hij bij de examens de leiding van zaken. Met grenzeloos geduld en met algehele toewijding kweet hij zich van deze veelal niet gemakkelijke taak. Dat hij daarbij slaagde, mag men goeddeels toeschrijven aan het besef, dat Bellefroid in het geplaagde wezen aan de overzijde der groene tafel allereerst eens mens zag, die zijn eerste schreden zette op de moeizame weg naar de rechtswetenschap.

Toen Bellefroid in 1939 wegens het bereiken van de door de wet gestelde leeftijd het actieve hooglerarschap moest beëindigen, tekende de rector van het jaar de scheidende collega ten voeten uit. Hij zeide, dat de Nijmeegse Alma Mater in Bellefroid een ge-

leerde van internationale betekenis verloor, een helder docent en vooral een sympathiek en hoogstaand mens. « We zijn overtuigd — zo vervolgde de rector — van zijn blijvende belangstelling en weten, dat hij de vriend zal blijven van professoren en studenten, ook in zijn gedwongen otium cum dignitate » (4). De academische gemeenschap kan getuigen, dat Bellefroid aan de verwachtingen van de rector heeft beantwoord. Een dergelijk emeritaat betekent voor de universiteit een eer en een sieraad. Het Zuiden mag

trots zijn op deze mens van formaat, die zich in denken en doen heeft doen kennen als een voortreffelijk ambassadeur.

Nijmegen, 1 Februari 1950.

B. H. D. HERMESDORF.
Hoogleraar te Nijmegen.

- (1) De Tijd, 28 Juni 1923.
- (2) Rede 15 Sept. 1930, blz. 9.
- (3) T.z.p. blz. 16.
- (4) Des. Franses, Rede 18 Sept. 1939, blz. 11.

BIBLIOGRAPHIE VAN PROF J. H. P. BELLEFROID

Wetboeken en juridische terminologie.

Dictionnaire français-néerlandais des termes de droit, Hasselt, 1ste druk 1897, 2e druk 1930.
Belgisch Wetboek van Koophandel, uit het Frans vertaald, 1899.
Belgisch Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging, uit het Frans vertaald, 1901.
Verzameling van Belgische strafwetten, uit het Frans vertaald, 1908.
Belgisch wetboek van Strafrecht, uit het Frans vertaald, 1924.
Formulierboek van Burgerlijke Rechtsvordering, Brussel, 1933.
Taalonkruid in het notariaat, Dietsche Warande, 1903.
Taalgebruik in burgerlijke zaken, Rechtskundig Tijdschrift, 1904.
Het onontbeerlijke voor de vervlaamsching van het gerecht. Versl. en meded. der Kon. Vl. Ac., Gent, 1909.
Ledeganck's wetsvertalingen. Versl. en Meded. der Kon. Vl. Ac., Gent, 1914.
De wetboeken van 1830. Rechtskundig Tijdschrift, 1929.
De Codevertalingen in den Franschen tijd. Versl. en Meded. der Kon. Vl. Ac., Gent, 1932.
Beschouwingen over de Nederlandsche rechtstaal in Vlaanderen. Rechtskundig Weekblad, 1933-34.
Het Nederlandsch Burgerlijk Wetboek van 1838 en Napoleon's Code Civil, Rechtskundig Weekblad 1937-1938.
De vertalingen der Fransche wetboeken. Nederlandsch Juristenblad, 1938.

Algemene rechtsleer.

De bronnen van het stellig recht en haar onderlinge verhoudingen. Nijmegen, 1927.
Inleiding tot de rechtswetenschap in Nederland, Nijmegen, 1ste druk, 1937, 5e druk 1948.
Beschouwingen over rechtsbeginselen. Meded. der Kon. Vl. Ac. voor Wetenschappen, 1946.

Publiek recht.

De oplossing van de Romeinsche kwestie, 1929.
De actuele betekenis van den Volkenbond. Uitgave van de Vereeniging tot het bevorderen van de beoefening der wetenschap onder de Katholieken in Nederland, 1939.
Van onzijdigheid tot oorlog. Wetenschappelijke Tijdingen, 1940.
Beknopt overzicht der staatsinrichting van Nederland tijdens de bezetting. Nijmegen, 1ste druk 1941, 2de druk 1942.

Internationaal privaatrecht.

Toelichting van het Nederlandsch-Belgisch verdrag van 28 Maart 1925. Nijmegen, 1931.
Toepassing van het Nederlandsch-Belgisch verdrag van 28 Maart 1925. Rechtskundig Tijdschrift, 1937.
De « koopman » van het Nederlandsch-Belgisch verdrag van 28 Maart 1925. Meded. Kon. Vl. Ac. voor Wetenschappen, 1940.
De Belgische Wet op de bevoegdheid van 1932 en de verdragen. Weekblad van het Recht, 12536.
De bevoegdheidswet van 1932 en de bevoegdheidsverdragen. Rechtskundig Weekblad, 1933.

Privaat recht.

Vroenterecht en gemeentelijke verordeningen. Rechtskundig Tijdschrift, 1904.
De minnelijke schikking. Rectorale rede. Nijmegen, 1929.
Overzicht der Nederlandsche rechtsliteratuur 1933. Rechtskundig Tijdschrift, 1934.
Geldvorderingen in vreemde munt. Weekblad van het Recht, 10.923.
Tijdsbepaling bij de ingebrekestelling. Weekblad van het Recht, 11.000.
Faillissement van kooplieden. Weekblad van het Recht, 12.763.

Procesrecht.

Een eeuw Burgerlijk Procesrecht. Rechtskundig Tijdschrift, 1939.
Vereenvoudigde dagvaarding. Weekblad van het Recht, 11.194.

Boekbesprekingen.

Hymans van den Bergh, Opeenvolging van rechtsregels. Weekblad van het Recht, 11.787.
P.W.A. Immink : Recht en Historie. Rechtsgeleerd magazijn, 1946.

Taal- en Letterkunde.

Diederik Speelmans. Limburgsche Bijdragen, 1905.
Onze hedendaagse Limburgsche dichters. Versl. en Meded. der Kon. Vl. Acad., Gent, 1906.
Limburgse tijdschriften en dialecten. Versl. en Meded. der Kon. Vl. Acad., Gent, 1906.
Levensbericht van ridder A. de Corswarem. Jaarboek Davidsfonds, 1909.
Limburgsche Letteren. Versl. en Meded. der Kon. Vl. Acad., Gent, 1909.
Limburgse prozamannen. Limburgsche Bijdragen, 1916.
Lodewijk Plessers. Limburgsche Bijdragen, 1916.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer — 4 Juli 1949.

Voorzitter : M. Louveaux.

Raadsheer-Verslaggever : M. Connart.

Eerste Advocaat-Generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Strafuitsluitingsgronden. — De krankzinnigheid is geen verschoningsgrond doch een rechtvaardigingsgrond.

Het feit, dat het Hof van Assisen geweigerd heeft in te gaan op het verzoek van verdachte om aan de jury de vraag te stellen of verdachte op het ogenblik van het begaan van het telastgelegde krankzinnig was, levert niet een schending op van de artikelen 309 en 408 Sv., daar de krankzinnigheid van verdachte geen verschoningsgrond doch een rechtvaardigingsgrond is.

Duveau, Ernest.

Gelet op het bestreden arrest de 22 Maart 1949 door het Assisenhof voor de provincie Brabant gewezen ;

Over het middel : schending van de artikelen 339 en 408 van het Wetboek van Strafvordering doordat het Hof van Assisen geweigerd heeft dat aan de jury de vragen zouden gesteld worden, welke de concluderder verzocht te stellen nopens de omstandigheden, welke zijn verantwoordelijkheid uitsloten :

Overwegende dat aanlegger ter openbare terechtzitting dd. 22 Maart 1949 conclusies heeft neergelegd er toe strekkende aan de jury drie vragen te doen stellen: de eerste twee over het punt of op het ogenblik van de moorden van 25 en 27 Februari 1948, waarvan aanlegger beschuldigd was, deze krankzinnig was; de derde, de jury uitnodigend om te zeggen of de aanlegger «thans», dit wil zeggen op het ogenblik waarop het arrest werd gewezen, aan krankzinnigheid lijdt of door erge geestesstoornis of geesteszwakte is aangedaan, waardoor hij onbekwaam wordt zijn daden te beheersen ;

Overwegende dat deze laatste vraag aan de jury werd gesteld, maar dat het Hof wettelijk heeft kunnen weigeren de eerste twee vragen te stellen, zonder de in het middel bedoelde wetsbepalingen te schenden ;

Overwegende, inderdaad, dat de krankzinnigheid van een verdachte op het ogenblik van het ten laste gelegde feit geen grond van verschoning is, maar een grond van rechtvaardiging welke alle strafrechterlijke verantwoordelijkheid uitsluit ;

Dat het bestaan van deze gronden van rechtvaardiging dienvolgens begrepen was in de vragen 1 en 3, welke de jury verzochten uitspraak te doen over de schuldigheid van de aanlegger in de twee moorden waarvan hij beschuldigd was ;

Dat het middel in rechte en in feite faalt ;

En overwegende dat de substantiële of op straf van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is ;

Om die redenen :

Verwerpt de voorziening ;

Veroordeelt de aanlegger tot de kosten.

NOOT. — Positiefrechtelijk is bovenstaande beslissing van het Hof van Verbreking ongetwijfeld juist ; ons Wetboek van Strafrecht beschouwt krankzinnigheid van de verdachte als rechtsvaardigingsgrond (art.

71 : er is geen misdrijf...) In dezelfde zin het Duitse Wetboek van Strafrecht, par. 51 : « Eine strafbare Handlung ist nicht vorhanden... »

Anders het Nederlandse Wetboek van Strafrecht, art. 37 : « Niet strafbaar is hij... »

De Nederlandse formulering is o.i. juist : de krankzinnigheid van de dader heft de wederrechtelijkheid van de handeling niet op, doch heeft slechts ten gevolge, dat de dader niet toerekeningsvatbaar en daarom straffeloos is.

Krankzinnigheid is niet een rechtvaardigingsgrond, maar een subjectieve strafuitsluitingsgrond.

De terminologie betreffende de strafuitsluitingsgronden is bij de schrijvers over strafrecht uiterst verward en onduidelijk (Verg. Nypels et Servais, 3e druk, I, blz. 314, noot 5).

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer — 4 Juli 1949.

Voorzitter : M. Louveaux.

Raadsheer-Verslaggever : M. Sohier.

Eerste Advocaat-Generaal : M. Hayoit de Termicourt.

1. Oorlogsrecht. — De in het bezette land geldende wetten worden door de bezetting niet ongeldig.
2. Aangifte aan de vijand. — De in art. 121 W.v.S. strafbaar gestelde feiten zijn misdrijven van gemeen recht.
3. Middelen tot verbreking. — De interpretatie van een vreemde wet staat ter beoordeling van de rechter over de feiten. — De onoverwinnelijkheid van een dwaling is een feitelijke kwestie.

1. Onjuist is de stelling, dat krachtens art. 43 van het Landoorlogsreglement de bezetting de wetten van de bezette staat of sommige dezer wetten ongeldig zou maken; immers, artikel 43 voormeld bepaalt, dat de bezetter, behoudens absolute verhindering, de in het bezette land geldende wetten moet eerbiedigen.

2. In tegenstelling met de misdrijven, voorzien bij de artikelen 115 en 118bis W. v. S. zijn de in art. 121bis W. v. S. strafbaar gestelde feiten niet misdrijven, die zouden gekenmerkt zijn door de gedachte van verraad ten opzichte van de Belgische staat, doch misdrijven van gemeen recht, tegen particulieren gepleegd.

3. De interpretatie van een vreemde wet staat ter beoordeling van de rechter over de feiten en is derhalve in cassatie onaantastbaar.

De rechter over de feiten oordeelt op in cassatie onaantastbare wijze of de als rechtvaardigingsgrond ingeroepen dwaling onoverwinnelijk is.

Jutten, M.

Gelet op het bestreden arrest, de 3 Augustus 1948 gewezen door het Militair Gerechtshof, zetelende te Luik ;

Over het eerste middel : schending van artikel 43 van het reglement, toegevoegd aan de overeenkomst van Den Haag d.d. 18 October 1907, doordat het bestreden arrest artikel 121 bis van het Strafwetboek op een vreemdeling toepast wegens feiten tijdens de oorlog gepleegd, zulks terwijl dit artikel 43 de wetten

van het bezet land, welke in strijd zijn met de belangen van de bezetter ongeldig maakt vanaf het ogenblik der bezetting :

Overwegende dat artikel 43 van het reglement, toegevoegd aan de overeenkomst van Den Haag d.d. 18 October 1907, door de wet d.d. 25 Mei 1910 goedgekeurd, bepaalt dat de bezetter gehouden is, behoudens bepaalde verhindering, de in het bezet land geldende wetten te eerbiedigen;

Dat de bewering van het middel dat de bezetting de wetten van het bezet land of zekere dezer wetten ongeldig maakt in rechte niet opgaat;

Over het tweede en het vijfde middel : afgeleid hieruit dat de aanlegger, Duitse onderdaan, geen door de Belgische wet strafbaar gesteld misdrijf heeft kunnen plegen, wanneer hij slechts gehoorzaamde aan een bepaling van zijn nationale wet, en namelijk aan de artikelen 91 en 139 van het Duits Strafwetboek;

Overwegende dat het arrest vaststelt dat de bepalingen van het Duitse Strafwetboek de aanlegger niet verplichtten de daad de verrichten, welke het voorwerp van de telastlegging uitmaakt;

Overwegende dat de interpretatie van een vreemde wet overgelaten is aan de rechter over de feiten en dat het Hof niet bevoegd is om de juistheid na te gaan van de door de rechter over de feiten also gegeven interpretatie;

Dat de middelen in feite niet opgaan;

Over het derde middel : schending van artikel 121bis van het Strafwetboek doordat het misdrijf door dit artikel beteugeld, zoals elk ander misdrijf tegen de uitwendige veiligheid van de Belgische Staat door een vijandig onderdaan, veronderstelt dat deze met de Belgische Staat zou verbonden zijn;

Overwegende dat in tegenstelling met de misdrijven, voorzien bij de artikelen 115 en 118bis van het Strafwetboek, de feiten, beteugeld door artikel 121bis van hetzelfde Wetboek, geen misdrijven zijn waarvan de gedachte van verraad ten opzichte van België het kenteken zou zijn; dat zij misdrijven zijn van gemeen recht, tegen particulieren gepleegd;

Overwegende dat aanlegger, Duitse onderdaan, veroordeeld is wegens verklikking aan de vijand, met kwaad opzet gepleegd (Besluit-Wet d.d. 8 April 1917, art. 1); dat het arrest bepaalt dat de aanlegger « niet gehandeld heeft om zijn land te dienen, maar met het oogmerk om aan het slachtoffer een nadeel te berokkenen dat niets kon wettigen »;

Overwegende dat het arrest also zonder dubbelzinnigheid vaststelt dat de daad, door de aanlegger gepleegd niet naleving was van een plicht, welke voortvloeide uit zijn trouw ten aanzien van de vijandelijke staat;

Dat het middel in rechte niet opgaat;

Over het vierde middel : afgeleid hieruit dat het bestreden arrest « de grond van rechtvaardiging voortspruitende uit de onoverwinbare dwaling verwerpt, door te steunen op het feit dat de verordening, welke de inlijving der grondgebieden Eupen-Malmedy-St. Vith bekend maakte een verschalking uitmaakte » :

Overwegende dat het bestreden arrest, om de grond van rechtvaardiging van de hand te wijzen, door de aanlegger ontleend aan de dwaling in dewelke hij beweert te hebben verkeerd aangaande de wettelijkheid van de verordening van inlijving, niet enkel steunt hierop dat « deze verordening van inlijving, een verschalking uitmaakt », maar vaststelt dat de zagezegde dwaling niet onoverwinbaar was, vermits de grote meerderheid der inwoners van de Oostelijke kantons « aan de wettelijkheid van de zagezegde

inlijving niet geloofde » en dat de aanlegger een bijzonder bedachtzaam mens is;

Dat de rechter over de grond souverain in feite beoordeelt of de als grond van rechtvaardiging ingeroepen dwaling onoverwinbaar is;

Dat het middel in feite niet opgaat;

En overwegende dat de substantiële of op straf van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd; dat de beslissing wettelijk is;

Om die redenen :

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt de aanlegger tot de kosten.

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 4 Juli 1949.

Voorzitter : M. Louveaux.

Raadshéer-Verslaggever : M. Giroul.

Eerste Advocaat-Generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Wisselcontrôle. — Bevoegdheid van het instituut voor de wissel tot strafvervolgung ? — Toepasselijkheid van afgeschafte reglementen op feiten, gepleegd toen zij nog van kracht was.

Het Belgisch-Luxemburgs Instituut voor de Wissel kan wel verzoeken, dat een vervolging zal worden ingesteld wegens overtreding van de bepalingen betreffende de wisselcontrôle, doch is niet bevoegd zelf de strafvordering in te stellen. Deze laatste bevoegdheid komt alleen aan het O. M. toe, dat echter slechts mag optreden op verzoek van voormeld instituut.

Wat de andere straffen dan gevangenisstraf betreft, kan meergenoemd instituut het recht tot strafvordering doen vervallen door het treffen van een dading zolang de zaak niet bij de in eerste aanleg bevoegde strafrechter is aanhangig gemaakt, hetzij bij dagvaarding door het O. M. hetzij bij bevel van de Raadkamer. Een dergelijke dading doet het recht tot strafvordering te niet zelfs wat de gevangenisstraf betreft. (art. 3 van het Wetsbesluit van 4 Juni 1946 tot wijziging van het Wetsbesluit van 6 October 1944).

Art. 24 van het op 10 Augustus 1947 gepubliceerde reglement, bepalend dat het de tekst van het vorig reglement vernietigt en vervangt, bedoelt slechts een vernietiging voor de toekomst, zonder terugwerkende kracht. Daar het gaat over veranderlijke en tijdelijke maatregelen door de omstandigheden meegebracht, blijft de bij art. 24 voornoemd afgeschafte reglementering van toepassing op de feiten, gepleegd toen zij van kracht was.

Delory, Frédéric.

Gelet op het bestreden arrest, de 19 April 1949 door het Hof van Beroep te Brussel gewezen;

Over het eerste middel : schending van de Besluit-Wetten dd. 6 October 1944 en 4 Juni 1946, betreffende de wisselcontrôle, doordat het bestreden arrest de vervolgingen ontvankelijk verklaart, tegen de aanlegger door het Openbaar Ministerie alleen ingesteld, na verzoek van het Belgisch-Luxemburgs Instituut voor de wissel, terwijl volgens de wet dit Instituut in de zaak gevoegde partij moest zijn om de vordering te gelijker tijd met het Openbaar Ministerie uit te oefenen en zelfs hoedanigheid had om, alleen, de rechtsprekende rechtsmachten te verzoeken geldboeten en verbeurdverklaring toe te passen en, doordat de H.H. Deruyter

en Bronchart, die het verzoek getekend hebben, vervolgingen aanvragend, geen hoedanigheid hadden om dit namens vermeld Instituut te doen :

Over het eerste onderdeel :

Overwegende dat het middel gegrond is op artikel 3 van het Besluit-Wet van 4 Juni 1946 tot wijziging van het Besluit-Wet van 6 October 1944, betreffende de wissencontrôle; dat deze bepaling vermeldt dat de vervolging van de inbreuken « uitgeoefend wordt op verzoek van het Belgisch-Luxemburgs Instituut voor de wissel »;

Overwegende dat de vordering tot oplegging van straffen vóór de strafrechtelijke rechtsmachten door het Openbaar Ministerie wordt uitgeoefend (Wetboek van Strafvordering, art. 29; wet van 20 April 1810, art. 45);

Overwegende dat, indien de wet aan dit principe afwijkingen kan brengen, deze niet verder zouden kunnen reiken dan de bewoordingen van de bepaling welke ze invoert;

Overwegende dat het Besluit-Wet d.d. 4 Juni 1946, door in zijn artikel 3 te bepalen dat de vervolging uitgeoefend wordt op verzoek van het Belgisch-Luxemburgs Instituut voor de Wissel aan dit Instituut niet de macht geeft de vordering « uit te oefenen », maar enkel het recht verleent om de uitoefening er van bij wijze van « verzoek » aan te vragen; dat alinea 5 van voormeld artikel, daaromtrent geen enkele twijfel overlaat; dat inderdaad, door te verklaren dat de zaak bij de rechtsprekende rechtsmacht wordt ahangig gemaakt « hetzij bij dagvaarding van het Openbaar Ministerie, hetzij bij bevel van de Raadkamer », die bepaling impliciet doch stellig aan het Belgisch-Luxemburgs Instituut voor de wissel de macht ontzegt zelf de publieke vordering uit te oefenen;

Overwegende, wat de andere straffen dan de gevangenisstraf betreft, indien alinea 5 van artikel 3 aan het Belgisch-Luxemburgs Instituut voor de wissel toelaat een dading te treffen, het hem deze macht slechts toekent, zolang de zaak niet ahangig zal gemaakt zijn bij de rechter over de feiten, hetzij bij dagvaarding door het Openbaar Ministerie hetzij door bevel van de Raadkamer;

Overwegende dat uit deze bepalingen blijkt dat de enige afwijkingen, door voormeld artikel 3 aan het gemeen recht gebracht deze zijn : dat het Openbaar Ministerie de publieke vordering slechts mag instellen op verzoek van het Belgisch-Luxemburgs Instituut voor de wissel en dat dit laatste, wat de andere straffen betreft dan gevangenisstraf, de vordering kan teniet doen bij een dading getroffen, vooraleer de rechtsprekende rechtsmacht er kennis van neemt;

Dat het middel in dit onderdeel in rechte niet opgaat;

Over het tweede onderdeel :

Overwegende dat de aanlegger nooit vóór de rechtsprekende rechtsmacht heeft doen gelden dat de ondertekenaars van het verzoek, vervolgingen aanvragend, niet bevoegd waren om dit namens het Belgisch-Luxemburgs Instituut voor de wissel te doen; dat het middel welk de openbare orde niet aanbelangt nieuw en dienvolgens niet ontvankelijk is;

Over het tweede middel schending van artikel 97 der Grondwet en van het reglement nr 13 van het Belgisch-Luxemburgs Instituut voor de wissel in het Staatsblad d.d. 10 Augustus 1947 bekend gemaakt, doordat noch het vonnis a quo noch het arrest van het Hof van Beroep het verweermiddel door de aanlegger in regelmatig neergelegde conclusies in hoofdorde

voorgebracht beantwoord hebben, en doordat het arrest de aanlegger niet mocht veroordelen wegens wanbedrijven die niet meer bestonden :

Overwegende dat het middel, voor zoveel het gericht is tegen het vonnis in eerste aanleg, niet ontvankelijk is;

Voor zoveel het middel tegen het bestreden arrest gericht is :

Over het eerste onderdeel :

Overwegende dat de aanlegger bij conclusies beweerde dat de in- en uitvoer eerst door de Besluit-Wetten d.d. 6 October 1944 en 4 Juni 1946 verboden, vrij was vanaf 1 Juli 1947 krachtens het nieuw reglement 13 in het Staatsblad van 10 Augustus 1947 bekend gemaakt; dat hij zegde dat, alhoewel de aangeijde feiten deze nieuwe reglementering voorafgingen, de op het ogenblik, waarop de misdrijven gepleegd werden, van kracht zijnde bepalingen, niet mochten toegepast worden omdat het reglement, op 10 Augustus 1947 gepubliceerd, in zijn artikel 24 uitdrukkelijk verklaarde dat « het de tekst van vorig reglement vernietigt en vervangt »;

Overwegende dat het bestreden arrest dit middel als volgt heeft beantwoord « dat de eerste rechter op beklaagde terecht de op het ogenblik der feiten bestaande wetgeving heeft toegepast; dat er geen twijfel bestond nopens de bedoeling van de wetgever : niet af te zien van het beteugelen der feiten in het verleden gepleegd;

Overwegende dat het ingeroepen middel aldus op passende wijze beantwoord werd; dat inderdaad, op de bewering volgens dewelke de vernietiging, uitgesproken bij artikel 24 van het reglement de 10 Augustus 1947 gepubliceerd, en volstreekte afschaffing van de vorige wetgeving uitmaakt, de bestreden beslissing antwoordt dat, naar de bedoeling van de wetgever, deze vernietiging slechts uitgesproken is over de toekomst, zonder afstand te doen van de beteugeling voor het verleden, dit wil zeggen zonder terugwerkende kracht;

Dat het bestreden arrest alzo artikel 97 der Grondwet heeft nageleefd; dat het middel in dit onderdeel in feite niet opgaat;

Over het tweede onderdeel :

Overwegende dat artikel 24 van bedoeld reglement door te bepalen dat « dit reglement de tekst van vorig reglement nr 13 vernietigt en vervangt en dat het op 1 Juli 1947 van kracht wordt », enkel een nieuwe reglementering in de plaats heeft gesteld van die, welke stond met er de datum van inwerkingtreding van te bepalen; dat wijl het hier gaat, — zoals blijkt uit artikel 2 van het Besluit-Wet d.d. 6 October 1944 betreffende de wisselcontrôle en de wettelijke grond van de door de wisseldienst genomen reglementen, — over veranderlijke en tijdelijke maatregelen, door de omstandigheden medegebracht, artikel 24 van het nieuw reglement niet als uitwerksel heeft de reglementering, welke het afschaft, niet meer toe te passen op de feiten gepleegd wanneer ze van kracht was;

Dat in dit onderdeel het middel in rechte niet opgaat;

En overwegende dat de substantiële of op straf van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing wettelijk is;

Om die Redenen :

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt de aanlegger tot de kosten.

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer — 24 November 1949.

Voorzitter : M. de Cocquéau des Mottes.

Raadsheer-Verslaggever : M. de Clippele.

Advocaat-Generaal : M. Janssens de Bisthoven.

Douanen en accijnzen. — De vorderingen van het Beheer van Douanen en Accijnzen tot het opleggen van boete, o vervangende gevangenisstraf en verbeurdverklaring verjaren tegelijk met het recht van het O.M. tot strafvordering.

Zo de bij de wetten op het accijnsrecht bedreigde boete bestemd is om de fiscus « forfaitair » schadeloos te stellen voor hem door het gepleegd bedrog berokkende schade, heeft zij niettemin de aard van een straf ten aanzien van hem, die ze treft. De vervangende gevangenisstraf waarborgt deze dubbele bestemming van de boete, hetzij door de inning ervan te verzekeren, hetzij door in geval van nietbetaling in de plaats te treden van de geldelijke straf.

De verbeurdverklaring van de waren, ten aanzien waarvan het misdrijf is gepleegd, is insgelijks een straf.

De vordering strekkend tot het bekomen van dergelijke veroordelingen mag niet verward worden met de burgerlijke vordering, ontstaan uit een wanbedrijf en voorzien bij de wet van 30 Maart 1891, welke vordering in de bij artikel 1 dezer wet bepaalde gevallen blijft voortbestaan nadat het recht tot strafvordering is vervallen.

De ter zake ingestelde vordering behoort tot de vorderingen, geregeld bij artikel 247, lid 3 en 4 van de Algemene Wet van 26 Augustus 1822, waarvan de verjaring valt onder artikel 22 van de Wet van 17 April 1878.

Delaere Jerome t/ Minister van Financiën (Beheer van Douanen en Accijnzen).

Gelet op het bestreden arrest, op 16 Juni gewezen door het Hof van Beroep te Brussel;

1. In zover de voorziening gericht is tegen de beslissing op de vordering van het Openbaar Ministerie :

Overwegende dat het bestreden arrest, na vastgesteld te hebben dat de verjaring verworven is, het beroepen vonnis te niet doet in zover het aanlegger veroordeelt tot de gevangenisstraf van 4 maanden en tot de kosten jegens het Openbaar Ministerie;

Waaruit volgt dat de voorziening van belang ontbloomt en derhalve niet ontvankelijk is;

2. In zover de voorziening gericht is tegen de beslissing op de vordering van het vervolgend beheer :

Over het middel ambtshalve opgeworpen : schending van artikel 97 der Grondwet, van artikel 247 van de wet van 26 Augustus 1822, van de artikelen 22 en 26 (aangevuld door artikel 1 van de wet van 30 Maart 1891) van het Wetboek van Strafvordering, doordat het bestreden arrest, na vastgesteld te hebben dat de publieke vordering vervallen is door verjaring, niettemin het deel van het beroepen vonnis bevestigt, waarbij aanlegger veroordeeld is tot het betalen van een boete, zijnde het tienvoudig bedrag der ontdoken rechten, of tot een vervangende gevangenisstraf van drie maand en tot de verbeurdverklaring van de inbeslaggenomen waren ten aanzien waarvan het misdrijf gepleegd werd, zulks terwijl deze boete en de vervangende gevangenisstraf alsook de verbeurdverklaring ten aanzien van veroordeelde insgelijks straffen

zijn, zodat de tot deze veroordelingen strekkende vordering insgelijks vervallen is door verjaring :

Overwegende dat aanlegger vervolgd was wegens het misdrijf van « praktijken die ten doel hadden belastbare produkten aan de toepassing van het accijnzenrecht op de tabak te onttrekken, aangewend te hebben door een partij tabak niet voorzien van regelmatige fiscale bandjes en bestaande uit 200 pakjes sigaretten onderhevig aan een accijnsrecht zonder dekking van het door het Hoofd van het Ministerie van Financiën voorgeschreven bescheid te bezitten en te vervoeren »;

Dat het beroepen vonnis hem veroordeeld had tot een gevangenisstraf, tot een geldboete gelijk aan het tienvoudig bedrag der ontdoken accijnsrechten of tot een vervangende gevangenisstraf, tot het betalen van de ontdoken accijnsrechten en tot de kosten jegens het Openbaar Ministerie en jegens het vervolgend beheer, alsook tot de verbeurdverklaring van de inbeslaggenomen waren, ten aanzien waarvan het misdrijf gepleegd werd;

Overwegende dat het bestreden arrest, na vastgesteld te hebben dat de publieke vordering vervallen is door verjaring, het beroepen vonnis te niet doet in zover het, beslissende op de vordering van het Openbaar Ministerie, aanlegger veroordeelt tot een gevangenisstraf van 4 maand en tot de kosten jegens het Openbaar Ministerie;

Doch dat het bestreden arrest, beslissende op vordering van het vervolgende beheer, het beroepen vonnis bevestigt voor het overige;

Overwegende dat, zo de boete, waarmede de wetten op de accijnsrechten dreigt, bestemd is om forfaitair de fiscus schadeloos te stellen voor het nadeel hem berokkend door het bedrog, zij niettemin, ten aanzien van hem die zij treft, de aard van een straf heeft; dat de vervangende gevangenisstraf deze dubbele bestemming van de boete waarborgt, hetzij door de inning ervan te verzekeren, hetzij, in geval van nietbetaling, door de plaats in te nemen van de geldelijke straf;

Dat de verbeurdverklaring insgelijk een straf is;

Overwegende dat de vordering strekkende tot het bekomen van dergelijke veroordelingen niet verward moet worden met de burgerlijke vordering ontstaan uit een wanbedrijf en voorzien bij de wet van 30 Maart 1891 en die in de gevallen, bij artikel 1 dezer wet bepaald, blijft voortbestaan nadat de publieke vordering vervallen is;

Overwegende dat de ter zake ingestelde vordering behoort tot de reeks van vorderingen geregeld bij artikel 247 van de wet van 26 Augustus 1822 alinea 3 en 4 en dat de verjaring ervan geregeld is volgens het algemeen recht van het wetboek van strafvordering, waarvan artikel 638 vervangen werd door artikel 22 van de wet van 17 April 1878;

Overwegende derhalve dat het bestreden arrest, waar het aanlegger veroordeelt tot de boete gelijk aan het tienvoudig bedrag der ontdoken rechten of tot de vervangende gevangenzitting van drie maand en tot de verbeurdverklaring van de waren, ten aanzien waarvan het misdrijf gepleegd werd, alhoewel de publieke vordering verjaard was, de in het middel aangehaalde wetsbepalingen heeft geschonden;

3. Betreffende de beslissing over de burgerlijke vordering van het Beheer :

Overwegende dat de aanlegger tot staving van zijn voorziening geen enkel middel inroept en het Hof er van ambtswege geen opwerpt;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden arrest, doch enkel in zover, beslissende op de vordering van het vervolgend beheer, het bij bevestiging van het beroepen vonnis, aanlegger veroordeelt tot de boete van 7088 frank, tienvoudig bedrag der ontdoken accijnsrechten, of tot een vervangende gevangenisstraf van drie maand en tot de verbeurdverklaring van de waren, ten aanzien waarvan het misdrijf gepleegd werd, en tot de kosten van de publieke vordering;

Verwerpt de voorziening voor het overige;

Veroordeelt aanlegger tot $\frac{1}{4}$ der kosten, laat de overige $\frac{3}{4}$ ten laste van de Staat (Beheer van Douanen en Accynzen);

Beveelt dat onderhavig arrest zal overgeschreven worden op de registers van het Hof van Beroep te Brussel en dat melding ervan zal gemaakt worden op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Zegt dat er geen aanleiding is tot verwijzing.

RAAD VAN STATE.

4e Kamer — 16 November 1949.

Voorzitter : M. Vranckx (verslaggever).

Raadsheren : M.M. Mast en Buch.

Advocaat : M. Fayat.

Openbare ambten. — Prioriteitswet van 3 Augustus 1919 en 27 Mei 1947.

De invalide of oudstrijder, kandidaat voor een openbare bediening, kan de prioriteitswet niet meer invoeren van het ogenblik af dat hij definitief is aangesteld in een ambt van de Staat, de provincie of de gemeente, waardoor zijn bestaan verzekerd is (artikel 6, wet 3 Augustus 1919).

Iemand, die zelf reeds eerste opperwachtmeester is in de Rijkswacht, kan dus geen voorkeurrecht laten gelden voor een benoeming tot adjunct-politiecommissaris.

De Schrijver t/ Gemeenteraad Vilvoorde, Gouverneur Brabant en Belgische Staat (Minister van Binnenlandse Zaken).

Gezien het verzoekschrift van 15 Januari 1949 ingediend door De Schrijver Adolf Frans en strekkende tot het bekomen van « de tussenkomst van de Raad van State betreffende de benoeming van een adjunct-politiecommissaris te Vilvoorde, onder miskenning van de wet van 3 Augustus 1919 en 27 Mei 1947 »;

Overwegende dat uit het verzoekschrift, zoals het door de daarbij gevoegde bescheiden wordt toegelicht, blijkt dat verzoeker een beroep tot nietigverklaring instelt tegen de beslissing van de gemeenteraad van Vilvoorde dd. 1 October 1948, houdende benoeming van Keymolen Karel tot adjunct-politiecommissaris, en tegen het besluit van goedkeuring dd. 21 December 1948 van de gouverneur der provincie Brabant;

Overwegende dat verzoeker laat gelden dat de bovenvermelde beslissing in strijd is met de bepalingen van de wetten van 3 Augustus 1919 en van 27 Mei 1947, daar de gemeenteraad daarbij tot adjunct-politiecommissaris benoemde een kandidaat, behorende tot de derde lijst der voorkeurrechthebbenden, aldus de rechten krenkend van verzoeker, die behoort tot de eerste lijst;

Overwegende dat artikel 6 van de wet van 3 Augustus 1919 bepaalt dat de bij de artikelen 4 en 5 dezer wet bepaalde rechten slechts kunnen ingeroepen

worden bij de indiensttreding; dat deze bepaling dient uitgelegd te worden overeenkomstig de bewoordingen van het aanvullend verslag van de Middenafdeling der Kamer van Volksvertegenwoordigers, dat de wet van 21 Juli 1924 voorafgaat, die de wet van 3 Augustus 1919 wijzigt en aanvult; dat in dit aanvullend verslag uitdrukkelijk wordt verklaard dat de invalide of oudstrijder, kandidaat voor een openbare bediening, de wet niet meer kan invoeren van het ogenblik af dat hij definitief is aangesteld in een ambt van de Staat, de provincie of de gemeente, waardoor zijn bestaan verzekerd is; dat de wet van 27 Mei 1947 artikel 6 van de wet van 3 Augustus 1919 niet wijzigt;

Overwegende dat verzoeker, als eerste opperwachtmeester bij de Rijkswacht, een openbaar ambt bekleedt waardoor zijn bestaan verzekerd is; dat hij dan ook geen voorkeurrecht kon laten gelden voor de benoeming tot adjunct-politiecommissaris te Vilvoorde; dat zijn verzoek derhalve ongegrond is;

BESLUIT :

Artikel 1. — Het verzoek wordt verworpen.

Artikel 2. — De betaling van het recht van 300 fr., ten titel van kosten, valt ten laste van de verzoeker.

NOOT. — De wetten betreffende de prioriteitsrechten van de oudstrijders werden samengeordend bij B. R. 19 Juni 1947 (Stbl. 5-7-1947).

Het arrest preciseert duidelijk de betekenis van art. 6 dezer wetgeving.

RAAD VAN STATE

4e Kamer — 28 November 1949.

Voorzitter : M. Vranckx.

Raadsheren : M.M. Mast en Buch (verslaggever).

Rechtspleging (Raad van State). — Verzoekschrift. — Ondertekening door advocaat met minder dan 10 jaar inschrijving. — Niet ontvankelijk. — Regulariserend verzoekschrift niet meer ontvankelijk na verloop der termijnen.

Het verzoekschrift ondertekend door een advocaat die geen tien jaar inschrijving telt op de tabel der orde is niet ontvankelijk (artikel 1, Procedure-Regeling).

Een later door de verzoekers ingediend « regulariserend » verzoekschrift kan de grond van nietigheid van het eerste verzoekschrift niet dekken. Het dient op zich zelf te worden beschouwd en is niet meer ontvankelijk wanneer het buiten de termijnen, bepaald bij de artikelen 4 en 94 van de Procedure-Regeling, wordt ingediend.

Verbrugge en Cuelenaere t/ Algemene Keuringsdienst voor Zaaizaden en Pootgoed voor Land- en Tuinbouw en Belgische Staat (Minister van Landbouw).

Gezien de verzoekschriften van 3 September 1948 en van 3 Januari 1949 strekkende :

1. tot de nietigverklaring van de beslissing van de Algemene Keuringsdienst dd. 6 April 1948, waardoor verzoekers definitief van alle keuringen uitgesloten werden, en van de beslissing van de Minister van Landbouw dd. 4 Juni 1948, die deze getroffen beslissing weigert te wijzigen;

2. tot de beperking van uitsluiting tot een korter termijn;

Overwegende dat het eerste verzoekschrift onderkend werd door Mter X..., advocaat bij het Hof van Beroep te Gent; dat uit het dossier blijkt en door de verzoekers trouwens erkend wordt dat Mter X... aan de voorwaarden van artikel 1 van het besluit van de Regent dd. 23 Augustus 1948, tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling administratie van de Raad van State, niet voldoet daar hij op de tabel van de orde der advocaten geen tien jaren inschrijving telt; dat deze bepaling, op straf van nietigheid van het verzoekschrift, dient te worden geëerbiedigd; dat het eerste verzoekschrift dus niet ontvankelijk is;

Overwegende dat de verzoekers het tweede verzoekschrift dd. 3 Januari 1949 als een «regulariserend» verzoekschrift ingediend hebben;

Overwegende dat het tweede verzoekschrift de grond van nietigheid van het eerste verzoekschrift niet kan dekken;

Overwegende dat het tweede verzoekschrift op zich zelf dient te worden beschouwd; dat het ingediend werd buiten de termijnen, bepaald bij de artikelen 4 en 94 van het besluit van de Regent dd. 23 Augustus 1949 tot regeling van de rechtspleging: dat het derhalve niet ontvankelijk is,

BESLUIT :

Artikel 1. — De verzoeken worden verworpen.

Artikel 2. — De betaling van de rechten van zeshonderd frank, wegens kosten, valt ten laste van de verzoekers.

NOOT. — Men vergelijke het arrest van 24 October 1949, inzake Frère e.a. (R. W., 1949-1950, kol. 636), waardoor een request, ondertekend door een bijzonder gevolmachtigde, niet ontvankelijk werd verklaard.

De Raad houdt zich alzo aan de strenge toepassing van artikel 1 der Procedure - Regeling.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

10e Kamer. — 8 December 1949.

Voorzitter : M. De Cock.

Raadsheren : M. M. Hodum en Hallemans.

Advocaat-Generaal : M. Van Durme.

Advocaten : Mrs. Symons, Hoschet en Van Rykel.

Verkeer. — Niet te voorziene hindernis : fietser? — Besturen van auto door niet achter het stuur zittend persoon. — Gebrek aan vooruitzicht of voorzorg?

Het feit, dat een fietser, die in tegenovergestelde richting reed van die van een auto, op zeker ogenblik van zijn rijwiel is gesprongen en te voet, zijn rijwiel aan de hand, de straat is overgestoken, levert een niet te voorziene hindernis op, waardoor de weg van de auto is afgesneden, terwijl niet blijkt, dat de bestuurder van deze laatste nog in de mogelijkheid was deze hindernis te vermijden.

Het in feite besturen van een auto door een ander inzittende dan door hem, die achter het stuur zit, en dan nog wel met een zekere snelheid in een stad en nabij een druk kruispunt, kan een gebrek aan vooruitzicht of voorzorg opleveren. In casu was zulks echter niet het geval, daar bewezen is, dat de persoon, die achter het stuur zat, de auto in werkelijkheid bestuurde, terwijl de andere eerst op het

laatste ogenblik is tussengekomen om te trachten, door zelf het stuur in handen te nemen, de aanrijding nog te voorkomen, wat echter niet meer mogelijk bleek.

O. M. en Gilis, b.p., t/ Vancolard en Van Runckelen.

Overwegende dat de hogere beroepen regelmatig zijn naar de vorm en tijdig werden ingesteld;

Overwegende dat uit het voor het Hof gedane onderzoek blijkt dat de burgerlijke partij, die per rijwiel in tegenovergestelde richting reeds van die, gevolgd door de auto waarin beide betichten hadden plaats genomen, op zeker ogenblik van zijn voertuig is gesprongen en de straat te voet overstak, met zijn rijwiel aan de hand;

Dat hij aldus de weg van de auto heeft afgesneden en dat niet blijkt dat de bestuurder van dit laatste voertuig nog in de mogelijkheid was deze niet te voorziene hindernis te vermijden;

Overwegende dat de burgerlijke partij aanvoert dat, zo het eerste betichte is welke op de plaats van de bestuurder zat in de auto, dit rijtuig nochtans in feite bestuurd werd door tweede betichte, die het stuurwiel in handen had, dat dergelijke wijze van autobesturen en dan nog wel met een zekere snelheid, in een stad en nabij een druk kruispunt, inderdaad een gebrek aan vooruitzicht of voorzorg zou kunnen uitmaken;

Overwegende dat echter uit de verklaring van getuige Mertens Michel blijkt, dat de auto wel degelijk en effectief bestuurd werd door eerste betichte en dat de tweede enkel op het laatste ogenblik is tussengekomen om te trachten, door zelf eveneens het stuur in handen te nemen, de aanrijding nog te vermijden, wat echter niet meer mogelijk bleek;

Dat deze tussenkomst, welke overigens geenszins de oorzaak is geweest van het ongeval, niet als een fout kan aangezien worden;

Om deze beweegredenen,

Het Hof, rechtdoende op tegenspraak;

Ontvangt de beroepen en verklaart ze gegrond;

Doet het bestreden vonnis te niet, wijzigende, spreekt de beide betichten vrij en stelt ze buiten zaak zonder kosten, enz.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

8e Kamer — 9 December 1949.

Voorzitter : M. Mechelynck.

Raadsheren : M.M. Eyben en De Foy.

Advocaat-Generaal : M. Willems.

Advocaat : Mr. H. Rouwens.

Epuratie. — Ontslag van ambtenaar zonder opgave van reden. — Geen verval van rechten krachtens art. 1 van het Wetsbesluit van 19 December 1945.

De ontzegging van een ambtenaar uit zijn ambt zonder dat het ministerieel besluit van ontzetting de reden van het ontslag vermeldt, heeft niet van rechtswege verval van rechten krachtens art. 1 van het Wetsbesluit van 19 December 1945 ten gevolge gehad.

O. M. t/ Tuymans A.

Gezien de stukken van de bundel : Gezien het Ministerieel Besluit van de Minister van Verkeerswezen

dd. 12 Juni 1945, waarbij belanghebbende uit zijn ambt van schrijver ontzet werd;

Gezien het verzoekschrift, door belanghebbende bij aangetekende brief dd. 17 Augustus 1948 bij de Heer Procureur des Konings te Antwerpen ingediend, strekkende tot opheffing van het verval, dat hij opgelopen had ingevolge voormelde ontzetting krachtens art. 1 al. 1, van de besluiten van 19. September 1945;

Gezien het vonnis, op 15 Januari 1949 door de rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen gewezen, dat hovengemeld verval beperkt tot de duur van vijf jaar, met ingang op 12 Juni 1945;

Gezien de hoger beroepen, tegen dit vonnis op 20 Januari 1949 door belanghebbende en door de Heer Procureur des Konings ingesteld;

Overwegende dat de hoger beroepen regelmatig en tijdig ingesteld werden;

Overwegende dat de definitieve beslissing dd. 12 Juni 1945 van de Heer Minister van Verkeerswezen, waardoor eiser afgezet of ambtshalve ontzet werd uit het ambt van Schrijver-Telefoon — geweest Antwerpen — geen reden van deze ontzetting vermeldt;

Overwegende dat dienvolgens de voormelde beslissing het van rechtswege verval van de rechten, voorzien door art. 1 al. 1 van de besluiten van 19 September 1945, niet kan medeslepen;

Om deze redenen:

Het Hof, beslissende op tegenspraak, gezien art. 24 der wet van 15 Juni 1935, de wet van 14 Juni 1948;

Ontvangt de hoger beroepen en rechtdoende doet het bestreden vonnis te niet, zegt dat het verval van rechtswege, door art. 1 alinea 1 der besluitwet van 19 September 1945 voorzien, op belanghebbende niet toepasselijk is en dat belanghebbende ervan ab initio ontheven wordt.

Laat de kosten van de twee gedingen ten laste van de staat.

NOOT. — Vgl. Hof van Verbreking, 18 November 1945, R.W. 1946-1947, 425.

HOF VAN BEROEP TE GENT

2e Kamer. — 23 Maart 1949.

Voorzitter: M. Thienpont.

Raadsheren: M. M. Van Wetter en Belpaire.

Advocaat-generaal: M. Vanhoudt.

1. Hoger beroep (in burgerlijke zaken). — Vordering tot ontbinding ener koopovereenkomst wegens wanprestatie. — Vatbaarheid voor hoger beroep?
2. Gehuwde vrouw. — Goedkeuring door de man van een door zijn vrouw namens hem aangegane koopovereenkomst. — Bewijs van die goedkeuring.

1. Ten aanzien van een vordering tot ontbinding ener koopovereenkomst wegens wanprestatie van de verkoper en tot schadevergoeding deswege wordt de vatbaarheid voor hoger beroep niet bepaald door de bedongen koopprijs, doch door het bedrag van het voordeel, dat de koper tengevolge van de niet-nakoming van het contract heeft moeten derven.
2. De wettelijke onbekwaamheid der gehuwde vrouw is betrekkelijk en heeft ten doel het beheer der gemeenschappelijke zaken door de man te verzekeren. Dit beginsel blijft echter zonder toepassing, zo dikwijls bewezen is dat de man de handeling der

vrouw heeft goedgekeurd, daar deze alsdan moet geacht worden te hebben gecontracteerd in opdracht van de man.

De goedkeuring van de rechtshandeling van de vrouw door de man kan door alle middelen rechtens bewezen worden; bewijs door geschriften is daartoe niet vereist.

Van de Walle t/ Huyghe.

Overwegende dat, naar luid van het inleidend exploit d.d. 10 November 1947, de vordering strekte: 1° tot ontbinding der overeenkomst, waarbij appellant 10.000 kilogram aardappelen aan geïntimeerde had verkocht; 2° tot betaling ener schadevergoeding, groot 11.000 frank of tot een ander bedrag, vast te stellen door deskundige, en bestaande in het verschil tussen de bedongen prijs en de huidige waarde der aardappelen;

Dat in het exploit het geding geschat werd op meer dan 12.500 frank;

Overwegende dat de twee onderdelen van de eis in dezelfde oorzaak hun grondslag vinden en dus dienen samengevoegd te worden om de vatbaarheid voor hoger beroep te bepalen; dat de vatbaarheid voor hoger beroep niet wordt bepaald door de bedongen prijs, maar door het voordeel dat ingevolge de niet-uitvoering van het contract de eiser heeft moeten derven en dat hij matig heeft begroot op meer dan 12.500 frank;

Overwegende dat de litigieuze overeenkomst door de echtgenote van appellant ondertekend werd en de man thans de onbekwaamheid der gehuwde vrouw opwerpt om de geldigheid van de verbintenissen te betwisten;

Overwegende dat het beginsel der onbekwaamheid der gehuwde vrouw betrekkelijk is en ten doel heeft het beheer van de gemeenschappelijke zaken door de man te verzekeren; dat dit beginsel echter zonder toepassing blijft, zo dikwijls bewezen is dat de man de handeling der vrouw heeft goedgekeurd, daar deze alsdan moet geacht worden te hebben gecontracteerd in opdracht van de man; dat deze goedkeuring een feit is, dat uit alle elementen der zaak kan worden afgeleid, zonder dat een bewijs door geschriften dient geleverd te worden;

Overwegende dat in onderhavig geval de eerste rechter uit de houding van appellant, die bekend heeft kennis van de overeenkomst gehad en het gestort voorschot behouden te hebben en die slechts protest heeft aangetekend na drie maanden, toen hij in gebreke gesteld werd om het contract uit te voeren, oordeelkundig zijn goedkeuring van de overeenkomst heeft afgeleid;

Om deze redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 Juli 1935; Gehoord advocaat-generaal Vanhoudt in zijn advies, Verklaart het hoger beroep ontvankelijk en verwerpt het als ongegrond; Bevestigt het bestreden vonnis, Verwijst appellant tot de kosten.

NOOT: Ad. 1. — Dat de vordering tot ontbinding ener overeenkomst wegens niet-nakoming door een der partijen en de vordering tot schadevergoeding deswege uit dezelfde oorzaak voortkomen, is o.a. uitgemaakt door het Hof van Verbreking bij arrest van 18 September 1930 (Pas. 1930, I, 307). De vatbaarheid voor hoger beroep wordt bepaald door het bedrag der

door eiser gevorderde schadevergoeding, zoals: dit eventueel gewijzigd is in de laatste conclusies.

Uit de formulering van het Gentse Hof in bovenstaand arrest moet worden afgeleid, dat eiser gevorderd heeft het bedrag van de door hem gederfde winst.

Ad. 2. — Voor zover uit bovenstaand arrest kan worden opgemaakt had de vrouw van een landbouwer namens haar man aardappelen verkocht aan een koopman. De man leverde niet en de koper vorderde de ontbinding van de koopovereenkomst met schadevergoeding. De vrouw was dus opgetreden als lasthebster van haar man. Daartoe was zij niet onbekwaam (art. 1990 B. W.); de gehuwde vrouw kan als gevolmachtigde optreden en door haar handelingen haar man aan de koper binden en omgekeerd; wat betreft de rechtsverhouding tussen volmachtgever en derde, met wie de gevolmachtigde namens hem gehandeld heeft, zijn de rechtshandelingen van de gehuwde vrouw-gevolmachtigde volkomen geldig. Relatief nietig is daarentegen de « opdracht », d.w.z. de rechtsbetrekking tussen de lastgever en de gehuwde vrouw-lasthebster. (Vergel. voor het onderscheid lastgeving in engere zin (opdracht) en volmacht (contractuele vertegenwoordigingsmacht) de noot onder Rb. Antw., 16 Juni 1948, R. W. 1948-1949, 635 e.v.) Wanneer de man zelf lastgever is, kan de onbekwaamheid van de vrouw, wat de « opdracht » betreft, niet worden ingeroepen, daar de man alsdan moet geacht worden ipso facto de vrouw te hebben gemachtigd.

De in de zaak Van de Walle/Huyghe door het verweer van de man gestelde vraag betrof dus geenszins de al dan niet bekwaamheid van de vrouw; de vraag waarom het ging was uitsluitend deze, of de man aan zijn vrouw last (met volmacht) gegeven had om de in het geding bedoelde koopovereenkomst te sluiten.

Dat lastgeving tussen echtgenoten in principe mogelijk is, wordt algemeen aangenomen (verg. De Page, V, nr 385; Planiol-Ripert, Traité élémentaire, II, nr 3027);

Ofschoon de beslissing van het Gentse Hof ons juist lijkt, wil het ons voorkomen, dat het Hof in zijn motivering op een dwaalspoor is geraakt. Het is uitgegaan van de onbekwaamheid van de gehuwde vrouw. Een voorafgaande machtiging door de man was niet bewezen, doch uit zijn latere houding kon worden afgeleid dat hij de rechtshandeling van zijn vrouw had bekrachtigd.

Indien de vrouw in eigen naam had gehandeld, zou zij zich zelf verbonden hebben en ingevolge de maritale bekrachtiging zou de man het recht verloren hebben om zich op de nietigheid te beroepen (verg. De Page, I, nr 750; Planiol-Ripert, Traité élémentaire, I, nrs 353 en 2200; II, nrs 857 e.v.; Suyling, Inleiding tot het burgerlijk recht, I, nr 270; Van Brakel, Verbintenissenrecht, I, 2e druk, par. 191).

De stelling van het Hof, dat, wanneer de man de handeling der vrouw heeft goedgekeurd, deze moet geacht worden te hebben gecontracteerd in opdracht van de man, is zeker onjuist. Wanneer de man achteraf de door zijn vrouw in haar eigen naam verrichte rechtshandeling goedkeurt, verliest hij het recht om zich op de nietigheid dezer rechtshandeling te beroepen. Hij wordt echter niet geacht de handeling in zijn eigen naam te hebben aangegaan.

Het geval, waarover het proces ging, had niets te maken met de wettelijke onbekwaamheid der gehuwde vrouw. Als gevolmachtigde is de gehuwde vrouw immers bekwaam (artikel 1990 B. W.).

Toen de man zich op de onbekwaamheid zijner vrouw beriep, had het antwoord in deze zin moeten

luiden, dat de vrouw, indien ze werkelijk krachtens haar door de man verleende volmacht namens hem gehandeld had, zij niet onbekwaam was. De vraag was niet, of zij, maar wel of haar man gebonden was, m.a.w. of de man werkelijk volmacht tot het aangaan der koopovereenkomst aan zijn vrouw gegeven had. De rechter heeft aangenomen, dat de man door zijn latere houding de handeling van zijn vrouw bekrachtigd had. Hij was derhalve gebonden krachtens artikel 1998, lid 2, B. W.: bekrachtiging staat gelijk met volmacht (Ratihabitio mandato equiparatur).

HOF VAN BEROEP TE GENT

4e Kamer — 21 Januari 1950.

Voorzitter: M. Van Winckel.

Raadsheren: M.M. Lagae en Verougstraete.

Advocaat-Generaal: M. Bohyn.

Advocaat: Mr. Maertens (Brugge).

Strafrecht. — Bedrieglijke verkoop van bedorven eetwaren. — Wijziging van de zelfstandigheid der verkochte zaak. — Straffbaarheid.

De bedrieglijke verkoop van bedorven eetwaren is een bedrog aangaande de zelfstandigheid der verkochte zaak, strafbaar ingevolge art. 498 W. v. S.

Het bedorven van eetwaren kan de eigenschappen ervan zodanig aantasten dat de zelfstandigheid der zaak als gewijzigd dient te worden aangezien.

Dit is het geval met menselijk voedsel dat nog enkel voor het voeren van dieren geschikt is.

O. M. t/ Rau.

Overwegende dat beklaagde vergeefs tegenwerpt dat verkoop van bedorven eetwaren slechts door art. 561,2° van het strafwetboek (art. 5 der wet van 4 Augustus 1890) wordt beteugeld, het bedrog omtrent de hoedanigheden van de verkochte zaak, volgens de wil van de wetgever, uit het toepassingsveld van art. 498 S.W.B. gesloten zijnde;

Overwegend dat, hoe algemeen ook de termen zijn in dewelke, bij de voorbereidende werkzaamheden, die uitsluiting is geschied, zij nochtans niet, zonder de woordentwist tot ene wetsstrijdigheid te zien uitgroeien, die eigenschappen kan omvatten welke de aard zelf der zaak uitmaken;

Overwegend dat in het voorhanden geval het bederf wel de zelfstandigheid der koopwaar had gewijzigd en het hier dus wel gaat om een bedrog omtrent de aard van de verkochte zaak;

Overwegend, inderdaad, dat, waar de overeenkomst op mensenvoedsel sloeg, beklaagde aan de koper haring leverde die nog enkel tot vismeel voor de dieren te verwerken was;

Overwegend verder, dat, wanneer men inzielt, enerzijds, dat de bedorven haring midden gezonde waar was verstopt, in kisten waarvan beklaagde de overzeese bestemming kende en die slechts bij toeval vóór hun vertrek werden geopend, en, anderzijds, dat beklaagde bekend « persoonlijk aan zijn knechten het bevel te hebben gegeven de bedorven haring bij de kisten te voegen », het bedrieglijk inzicht van beklaagde gewis buiten elke twijfel staat;

Om deze redenen:

Veroordeelt...

NOOT: Verg. Nypels et Servais, T. IV, bl. 136 e.v.

KINDERRECHTER IN HOGER BEROEP TE GENT

13 December 1949.

Rechter: M. G. Bossaert.

O.M.: M. Vanhoudt, Advocaat-Generaal.

Advocaten: Mrs. Vandenbroeck en Eeckhout.

Onrechtmatige daad. — Aansprakelijkheid van vader voor minderjarig kind en van ambachtsman voor leerling.

Een ambachtsman is niet aansprakelijk voor de schade, door zijn leerling veroorzaakt gedurende diens terugkeer van verlof, dus buiten de kring zijner werkzaamheden.

De vader is evenmin als zodanig aansprakelijk, zo gebleken is, dat het kind een degelijke opvoeding heeft gehad, en het verkeersongeval te wijten is geweest aan een loutere onvoorzichtigheid, welke de beste opvoeding niet kan voorkomen. De vader is in casu niet tekort geschoten aan zijn bewakingsplicht.

O. M., Roels, Billiau b.p., t/ Gregorius U. en S. en De Graer.

Overwegende dat het Openbaar Ministerie tijdig en op geldige wijze in hoger beroep is gekomen;

Overwegende dat de overtredingen van de wegcode sub litteris B en C verjaard zijn, daar nu meer dan tweemaal één jaar verlopen is sedert de datum waarop zij zouden gepleegd zijn;

Overwegende dat door het onderzoek en de behandeling der zaak in hoger beroep de telastlegging sub A bewezen is gebleven;

dat de door de eerste rechter genomen maatregel juist is;

Ten aanzien van de burgerlijke verantwoordelijkheid van de gedaagden Gregorius Camiel en De Craer Herman met betrekking tot de gerechtskosten;

Overwegende dat de eerste rechter terecht beide gedaagden van de vervolging ontslagen heeft zonder kosten;

Overwegende dat vaststaat dat Gregorius Urbain ingevolge een leerovereenkomst bij De Graer geplaatst was als leerjongen voor een termijn van 3 jaar, en bij hem inwoning en loon genoot;

dat de jongen op Zondag 19 October 1947 tot 's anderendaags 's morgens verlof had gekregen, hetwelk hij doorgebracht had in de ouderlijke woning te Zerkegem; dat toen het ongeval zich voordeed, hij op zijn eigen fiets terugkeerde naar St Kruis-Brugge om aldaar zijn dienst te hervatten;

Overwegende dat hij zich toen helemaal buiten zijn werkkring bevond;

dat de bewaking, waartoe De Graer als ambachtsman gehouden was, tijdelijk gedurende het verlof terug overgedragen was aan vader Gregorius, totdat de jongen opnieuw, bij zijn meester zou toegekomen zijn;

Overwegende anderzijds dat Gregorius Camiel evenmin als vader kan aangesproken worden; dat trouwens bewezen is dat hij een degelijke opvoeding aan zijn zoon Urbain gegeven heeft; dat de jongen op school bijzonder vlijtig was, net, aandachtig, zelfzoekend en werkzaam;

dat overigens de eerste rechter terecht heeft geoordeeld dat het besproken schadelijk feit niet van aard is een gebrek in de opvoeding van de verdachte te doen vermoeden en dat het ongeval feitelijk te

wijten is aan een loutere onvoorzichtigheid, welke de beste opvoeding niet kan voorkomen;

Overwegende dat de vader in onderhavig geval ook niet te kort geschoten is in zijn bewakingsplicht;

dat deze plicht in concreto en binnen de grenzen van het redelijke dient te worden beoordeeld; dat men niet ten kwade kan duiden aan de vader, dat hij zijn veertienjarige zoon, die niet bekend staat als halsbreker en die dagelijks tijdens zijn werk met een triporteur rijdt en aldus bekend is met de moeilijkheden van het verkeer, zonder begeleiding, per fiets, bij het einde van zijn verlof naar de woning van zijn meester heeft laten rijden;

Om deze redenen,

Gelet op de wetsbepalingen, bij de bestreden beslissing aangehaald en door de Kinderrechter in hoger beroep opnieuw aangehaald, alsmede artikel 24 der wet van 15 Juni 1935 op het gebruik der talen,

Wij, Gabriël Bossaert, Kinderrechter in hoger beroep, rechtdoende bij verstek jegens de burgerlijke partij Billiau Maurits, en op tegenspraak jegens de andere partijen,

Verklaren het hoger beroep van het Openbaar Ministerie ontvankelijk, bekrachtigen de bestreden beslissing, waar zij een berisping heeft uitgesproken en waar Gregorius Camiel en De Graer Herman, gedaagd als burgerlijk verantwoordelijk voor de kosten, van vervolging heeft ontslagen zonder kosten met dien verstande, althans, dat de berisping enkel toegepast wordt wegens feit A;

Verklaren de openbare vordering verjaard wat de feiten B en C betreft;

Kosten van hoger beroep ten laste van de Staat.

KRIJGSHOF TE BRUSSEL

3e Kamer — 4 Januari 1950.

Voorzitter: M. Bertels.

Tweede burgerlijke magistraat: M. Janssens.

O.M.: M. Bossyns, subst. Auditeur-Generaal.

Advocaten: Mrs. Goffin, Vincentelli en Soudan.

Taalgebruik. — Verhoor van verdachte en getuige door krijgsauditeur in een andere taal dan die bij de wet bepaald. — Taal van de verslagen van deskundigen.

Wanneer het verhoor van de verdachte is geschied in een andere taal dan die, welke door de wet op het gebruik der talen in gerechtszaken is voorgescreven, en de processen-verbaal van verhoor zonder tussenkomst van een tolk vertaald zijn in de bij die wet voorgeschreven taal, zijn de processen-verbaal nietig, alsmede de gehele op die nietige stukken steunende procedure.

Verslagen van deskundigen moeten op straf van nietigheid gesteld worden in de taal der procedure.

Wanneer een getuige is verhoord in een andere taal dan die bij de wet voorgeschreven en de verwijzing in de rand van het proces-verbaal, waarbij keuze der afwijkende taal zou geschied zijn, niet behoorlijk is goedgekeurd en ondertekend, is dat verhoor nietig.

Schroeyers t/ O. M. en Belgische Staat.

Overwegende dat de verschillende beroepen tijdig en regelmatig in de vorm ingesteld werden en aldus ontvankelijk zijn; dat ze dienen samengevoegd en dat ze door een en hetzelfde arrest dienen beslecht.

1. Rechtspleging :

Gelet op de besluiten neergelegd door de beschuldigde ter zitting van de Krijgsraad d.d. 28-12-1948 (stuk II) strekkende tot de nietigverklaring van een gedeelte van het vooronderzoek wegens schending der bepalingen van de wet van 15-6-1935 op het gebruik der talen;

Overwegende dat het P. V. dezer zitting o.m. vermeldt « akte wordt verleend aan de verdediging, dat het Openbaar Ministerie in zijn repliek hier ter zitting komt verklaren, dat de Heer Grosemans, 1ste substituuft Krijgsauditeur de betichte in het Frans heeft onderhoord en het proces-verbaal van onderhoor in het Nederlands vertaald heeft zonder tussenkomst van een tolk »;

Overwegende, dat, hoewel deze verklaring van het Openbaar Ministerie enigszins zonderling voorkomt, er ongetwijfeld uit blijkt, dat de verhoren van betichte d.d. 7, 8, 12 en 14 Juni 1948 en 7 Juli 1948, stukken 26, 27, 29, 31, 32, 38 en 39 Kaft X VII 2) in strijd met de voorschriften van bedoelde wet van 15-6-1935 afgenomen werden;

Overwegende anderzijds dat de dagvaarding van 12-11-1948, waardoor de zaak voor de Krijgsraad ahangig werd gemaakt, in de Nederlandse taal en regelmatig werd opgesteld; dat zij dus geldig is;

Overwegende dat door te steunen op de met nietigheid aangetaste stukken hierboven opgegeven, de ganse rechtspleging voor de Krijgsraad nietig is vanaf het proces-verbaal dd.d. 28-12-1948, evenals de bestreden tussenvonnissen en het eindvonnis;

Overwegende dat de nietigverklaarde stukken uit de bundel dienen te worden verwijderd; dat het Hof over voldoende bestanddelen beschikt om oordeel te vellen;

Overwegende, dat het er op aankomt de verschillende andere besluiten van beschuldigde te onderzoeken en er over recht te doen;

1) Besluiten - stuk 7 :

Overwegende dat het in de Franse taal opgemaakte verslag van vertaler Vos in het huidig geval een echt deskundig verslag is, dat naar luid der voorschriften der Wet van 15-6-1935 de deskundige verslagen in de taal der rechtspleging, dus in het Vlaams, op straf van nietigheid moeten gesteld worden;

Dat het Hof in de stukken 24 en 22 Kaft VII 2 genoegzame inlichtingen aantreft;

2) Besluiten - stuk 12 :

Overwegende dat het verhoor van getuige Kester in de Franse taal werd opgenomen dan wanneer de verwijzing in de rand van het Proces-verbaal waardoor keuze dezer taal zou gedaan zijn niet behoorlijk goedgekeurd en ondertekend werd; dat het verhoor nietig is en uit de bundel dient verwijderd; dat het Hof over voldoende andere elementen beschikt;

.....

NOOT : Verg. Krijgsraad Brussel, 28 December 1948, R. W. 1948/1949, 639 met noot.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUSSEL

2e Kamer — 20 December 1949.

Voorzitter : M. Dellois.

Rechters : M.M. Dujardin en Colle.

Advocaten : Mrs. Nauwelaers en De Baeck.

Aansprakelijkheid van politieke delinquenten jegens de Staat. — Ratione loci bevoegde rechter. — Bewijslast van de Staat. — Schade is niet noodzakelijk gevolg van het plegen van verraad.

De rechter van de plaats, waar de strafbare feiten gepleegd zijn, is ratione loci bevoegd om kennis te nemen van de vorderingen tot schadevergoeding van de Staat tegen politieke delinquenten.

Zoals elke eiser is de staat verplicht het bewijs te leveren van de schuld, de schade en het oorzakelijk verband. De strafrechtelijke veroordeling van verweerder ontheft de Staat niet van de last om schade en oorzakelijk verband tussen de strafbare feiten en de schade te bewijzen.

De rechter mag een feit niet bewezen achten, zolang het niet te zijnen overstaan bewezen is in de bij de wet bepaalde vormen.

Uit niets blijkt, dat de handelingen van verweerder aan de Staat schade hebben veroorzaakt. Het plegen van verraad heeft niet noodzakelijkerwijze en in alle gevallen schade ten nadele van de Staat ten gevolge, die door het strafvonnis zelf niet is hersteld.

Belgische Staat t/ Spillemaeckers.

Overwegende dat de eis tot betaling strekt van een schadevergoeding groot 250.000 frank; dat hij als oorzaken heeft verscheidene door verweerder onder de oorlog gepleegde feiten, die aanleiding hebben gegeven tot een vonnis van de Krijgsraad te Brussel de dato 28 Maart 1947, waarbij verweerder tot een gevangenisstraf werd veroordeeld;

Overwegende wat betreft de door verweerder ingebrachte exceptie van onbevoegdheid ratione loci, dat uit de stukken blijkt dat de door de Krijgsraad bestrafte feiten meestal te Brussel plaats grepen, namelijk in het Secretariaat van de Handel, opgericht bij besluit van 18 Juni 1941;

Overwegende dat aan aanlegger zoals aan het even welke aanleger de last is opgelegd een drieledig bewijs te leveren schuld; schade, causaal verband; dat hem, niettegenstaande strafveroordeling van verweerder, hoe rechtmatig en gegrond ook, de last niet wordt gespaard de twee laatste elementen behoorlijk in het licht te stellen;

Overwegende dat volgens leer en rechtspraak de rechter geen feit voor waar mag houden zolang dit niet voor hem zelf op tegenspraak en in de door de wet bepaalde vormen is bewezen;

Overwegende dat uit geen voorgelegd element blijkt dat de handelingen van verweerder aanlegger schade hebben berokkend; dat het onwaar is dat het plegen van verraad noodzakelijkerwijze en in alle gevallen op een nadeel voor de Staat uitloopt, dat door het strafvonnis zelf niet is hersteld;

Om deze redenen :

De Rechtbank,

Gelet op de artikels 4 en volgende der wet van 15 Juni 1935;

Rechtdoende op tegenspraak en alle andere verdere of tegenstrijdige conclusies verwerpende;
 Verklaart zich bevoegd, verklaart de eis ongegrond;
 Ontzegt aanlegger deze eis;
 Verwijst hem in de kosten.

NOOT: Vgl. in dezelfde zin Rb. Brussel, 27 April 1948, R. W. 1947-1948, 1215 en 15 Februari 1949, R. W. 1948-1949, 1042.

vredegerecht te antwerpen

4e Kanton. — 2 Maart 1949.

Vrederechter: M. Struyf.
 Advocaten: Mrs Monballiu en Buysse.

Echtscheiding. — Verzoek tot machtiging van de gescheiden echtgenote tot inontvangstneming van het loon van haar gewezen man ten bedrage van de haar toegewezen vordering tot onderhoud van haar zelve en van het uit het huwelijk geboren kind. — Bevoegdheid van de vrederechter.

De vrederechter is krachtens art. 214b B. W., bevoegd kennis te nemen van het verzoek tot machtiging van de gescheiden echtgenote, om van de werkgever van haar gewezen man op rekening van diens loon in ontvangst te nemen het bedrag, tot betaling waarvan hij is veroordeeld als bijdrage in het onderhoud van het uit het huwelijk geboren kind. Immers art. 214b B. W. is ook toepasselijk na de echtscheiding, wat betreft het onderhoud van de uit het ontbonden huwelijk geboren kinderen.

Daarentegen is de vrederechter niet bevoegd kennis te nemen van de ingestelde vordering voor zover betreft de aan de echtgenoot, op wiens vordering de echtscheiding is uitgesproken, toegekende bijdragen in haar eigen onderhoud.

Dorekens t/ Ketels.

Aangezien de eis strekt ten einde eiseres te machtigen om bij uitsluiting van verweerder een bedrag van 1.750 frank per maand van diens inkomsten en arbeidsloon rechtstreeks bij zijn werkgeefster, de Bouwonderneming Woestijn, Meir 15, alhier, in ontvangst te nemen;

Aangezien vaststaat dat eiseres bij in kracht van gewijsde getreden vonnis, uitgesproken door de Rechtbank van Eerste Aanleg te Antwerpen, op 21 Juni 1948, de echtscheiding heeft bekomen en tevens de veroordeling van verweerder om haar een maandelijks onderhoudsgeld van duizend frank voor haar zelf en van zeven honderd vijftig frank voor het haar ten laste gebleven kind te betalen;

Aangezien tevens vaststaat dat de gevorderde machtiging aangewend wordt als middel van uitvoering of zekerheid van voormelde gerechtelijke beslissing;

Aangezien de vraag, die partijen verdeeld houdt, is of art. 214b van het Burgerlijk Wetboek toepasselijk is na de echtscheiding;

Aangezien niettegenstaande de verklaring van de verslaggever bij de behandeling van het wetsontwerp voor de Senaat (Parl. Doc. Senaat 1925-1926 nr 101) deze vraag bevestigend beantwoordt, de rechtsleer en ook de rechtspraak meestal beslissen, dat art. 214b B.W. niet toepasselijk is na de echtscheiding, omdat deze wetsbepaling spreekt van echtelieden, en zulks

niet meer het geval is na uitspraak der echtscheiding en verder omdat de toepasselijkheid in strijd zou zijn met de bepalingen van de artikelen 299-300 en 301 B.W. (Ciselet bl. 48 - Wittemans bl. 50 - De Page I, 627);

Aangezien nochtans art. 214b B.W., dat de verplichting oplegt bij te dragen in de gezinslasten, slechts de samenvoeging vormt van de verplichtingen, vervat in de artikelen 203 en 212 B.W.; dat de verplichting om bij te dragen in de gezinslasten aldus verder reikt dan de gewone onderhoudsverplichting; dat zij immers ook doelt op de verbintenis, door het huwelijk aangegaan, om de gemeenschappelijke kinderen op te voeden en te onderhouden; dat deze verplichting, die een herhaling is van art. 203 B.W., als zodanig dezelfde sanctie moet hebben en niet ophoudt met of na de echtscheiding;

Aangezien daartegenover het onderhoudsgeld, toegekend aan de echtgenoot persoonlijk die de echtscheiding heeft bekomen, niet een last is voortvloeiende uit het huwelijk, doch een verplichting voortvloeiend uit de verbreking van het huwelijk, die overigens slechts een karakter van vergoedende betaling vertoont. (Van Lennep, Wet 20 Juli 1932. R. W. 1938, 1194);

Aangezien uit de voorafgaande beschouwingen dient besloten te worden tot Onze bevoegdheid om in hiernavermelde mate van de vordering kennis te nemen;

Aangezien ten gronde de eis niet anders betwist wordt;

Om deze redenen:

Recht doende op tegenspraak;

Verklaren Ons onbevoegd om kennis te nemen van de eis, in zover deze strekt tot machtiging, aangewend als middel van uitvoering of zekerheid van het vonnis, uitgesproken door de Rechtbank van Eerste Aanleg te Antwerpen d.d. 21 Juni 1948, waarbij aan eiseres persoonlijk een onderhoudsgeld toegestaan werd van 1000 frank per maand;

Verklaren Ons bevoegd om van het overige van de eis kennis te nemen, in de mate waarin deze strekt tot het machtigen van eiseres om als middel van uitvoering of zekerheid van voormeld vonnis, bij uitsluiting van verweerder, rechtstreeks bij zijn werkgever, de Bouwonderneming Woestijn, Meir 15, Antwerpen, van diens inkomsten en lonen het bedrag in ontvangst te nemen van 750 frank per maand, dat haar door het aangehaald vonnis werd toegekend ten laste van verweerder en ten behoeve van het kind, uit het huwelijk van partijen gesproten;

Verklaren dit gedeelte van de eis ontvankelijk en gegrond;

Machtigen aanlegster enz.

Vlaamse Juristen,

abonneert U

op het

"Rechtskundig Weekblad"

BIBLIOGRAPHIE

J. BUNTINX, De audiëntie van de Graven van Vlaanderen. Studie over het centraal grafelijk gerecht (c. 1330-c. 1409). (Verhandelingen van de Koninklijke Vlaamse Akademie, Klasse der Letteren, jg. XI, nr. 10) Brussel, 1949, 458 p.

Hoewel wij een uitvoerige recensie van dit werk voorbereiden voor de «Bijdragen voor de Geschiedenis der Nederlanden» (Antwerpen-Den Haag), achten wij het toch wenselijk de lezers van het «Rechtskundig Weekblad» opmerkzaam te maken op de grote waarde van dit werk en het, zij het in het kort, te releveren.

Dr. J. Buntinx, archivaris van het Rijksarchief te Gent, en auteur van «Het Memoriael van Jehan Maikel» heeft in bovengenoemd standaardwerk meer dan een eenvoudig onderzoek ingesteld over het ontstaan, de samenstelling, de inrichting en de bevoegdheid van de audiëntie. Hij heeft verschillende aspecten van de grafelijke centralisatiepolitiek uitgediept: haar doeleinden, haar methodes, haar resultaten, het ontstaan van het beroep.

In het eerste deel behandelt hij het ontstaan en de ontwikkeling tijdens de regering van Lodewijk van Nevers en van Lodewijk van Male, haar laatste jaren onder Philips de Stoute en Jan zonder Vrees en haar verdwijning rond 1409.

In het tweede deel bespreekt hij de verhouding van de audiëntie tot de grafelijke raad, haar samenstelling, haar inrichting en haar werking. Zeer interessante gegevens worden verstrekt over de Vlaamse legisten en o.m. over de raadsheer-practisijn Thomas Crempe.

Het derde deel is gewijd aan de bevoegdheid van de audiëntie: de voorbehouden en gelijkaardige gevallen, haar houding tegenover de wereldlijke en geestelijke wetten, de ontwikkeling van het verhaal en ten slotte haar scheidsrechterlijke tussenkomst.

De bevoegdheid van de audiëntie strekte zich in de eerste plaats uit tot de grafelijke of voorbehouden gevallen. Het was op andere terreinen, dat de audiëntie een machtig instrument in handen van de vorst bleek te zijn, om de grafelijke macht uit te breiden en de «wetten» aan haar invloed en gezag te onderwerpen. Niet alleen nam zij bindende beslissingen in de geschillen tussen steden en heren; zij ging zich mengen in de processen, die vóór de schepenbanken en leenhoven van die heren en steden gevoerd werden.

Het meest schitterende succes van de audiëntie was wel het invoeren van het verhaal op de mindere wetten, dat «amendement» wordt genoemd, eigenlijk niet het beroep was, maar er zeer dicht bij stond. Beroep in de echte zin van het woord werd aangetekend tegen de vonnissen van de wetten van de «Gouvernance de Lille».

De audiëntie was Vlaams in haar oorsprong, Vlaams in haar ontwikkeling. Haar raadsheren-ambtenaren en legisten waren Vlamingen. Juist aan het Vlaams karakter dankte zij haar schitterendste successen en ook haar populariteit.

Benevens een uitgebreide bibliographie, is het werk hoofdzakelijk gebouwd op archiefbronnen: Het Boec van der Audiencie, met daarbij de processen-verbaal van de audiëntiezittingen voor de jaren 1386-1388. Verder cartularia, rekeningen en andere bescheiden van abdijen, kerken en steden.

De bijlagen bevatten eerst en vooral: de processen-verbaal van de audiëntiezittingen van 1386-1388, zo-

als zij voorkomen in het eerste register van de «camere van den Rade» te Rijsel; verder een viertal stukken, die tekenend zijn voor de werking, de samenstelling en de bevoegdheid van de audiëntie.

Een uitvoerig register van persoons- en plaatsnamen verhogen de bruikbaarheid van dit boek van uitzonderlijk belang over een centrale instelling van het graafschap Vlaanderen tijdens de XIVe eeuw: het dringt tot in de kern door. Het werpt een nieuw licht op de constitutionele geschiedenis van Vlaanderen in dit voor het graafschap zo belangrijke tijdvak.

Dr L. Th. Maes.

Dr L. Th. MAES. — De Grote Raad der Nederlanden en zijn arrestisten. — Overdruk uit Tydskrif vir hedendaagse Romeins-Hollandse Reg. — Pretoria. Suid-Afrika. — Nr 1. Febr. 1949.

— **De Bibliotheek van de Grote Raad te Mechelen.** Uitgegeven door de Stad Mechelen. — 1949.

— **Het Parlement en de Grote Raad te Mechelen.** — Uitgegeven door de Stad Mechelen. — 1949.

— **Catalogue de l'Exposition internationale et souvenir du 475e anniversaire de l'établissement à Malines (1473/1474) du Grand Conseil.** — W. Godenne, Mechelen. — 1949.

Wie regelmatig in het Rechtskundig Weekblad de recensies volgt die in onze rubriek «Bibliographie» gepubliceerd worden door Dr L. Th. Maes, zal voorzeker hoge waardering over hebben voor de veelomvattende kennis, de reusachtige werkkraft en het klaar kritisch doorzicht van onze correspondent. Wanneer men daarbij bedenkt dat deze rechtshistoricus ons onlangs een zeer lijvig werk heeft geschenken «Vijf eeuwen stedelijk strafrecht», dat berust op een uitgebreid archievenonderzoek en dat in bevoegde kringen ten eerste de aandacht heeft getrokken zal gaarne worden erkend dat Dr Maes een van onze meest verdienstelijke jonge geleerden is, waarvan de werkkraft ons nog zeer veel laat verhoplen voor de toekomst. Dat deze historicus, die tegelijkertijd jurist is, de geschiedenis van het recht heeft gekozen als onderwerp van zijn onderzoekingen stemt de Vlaamse juristenwereld tot grote vreugde, daar deze tak van de wetenschap in Vlaanderen tot nog toe slechts weinig beoefend werd en maar zelden het voorwerp was van grondig wetenschappelijke studie. Dergelijke studie mogen wij stellig van Dr Maes verwachten.

Naast de voortreffelijke wetenschappelijke arbeid, die hij ons reeds leverde, heeft Dr Maes zich het vorig jaar ingespannen voor het verwezenlijken van de belangrijke tentoonstelling, die gehouden is geworden op het Stadhuis te Mechelen en die gewijd was aan de «Grote Raad», die gedurende zo lange tijd in deze stad heeft gezeteld. Dr Maes, die de stuwende kracht geweest is bij het organiseren van deze merkwaardige tentoonstelling, heeft hier materiaal kunnen verzamelen enig in zijn soort en men kan zich moeilijk voorstellen welke eindeloze beslommingen verbonden geweest zijn aan het samenbrengen van deze honderden archivalia, oude boekwerken en iconographische documenten.

Al dit werk, dat geleid heeft tot een van de schitterendste tentoonstellingen betreffende onze rechtsgeschiedenis, is gelukkig niet verloren gegaan, nadat de tentoonstelling haar deuren had gesloten, want Dr Maes heeft er voor gezorgd dat er een glanzend spoor overbleef van de prachtige prestatie die aan hem te danken was.

De lezers van het Rechtskundig Weekblad zullen

met de grootste belangstelling de rede gelezen hebben die Dr Maes heeft gehouden bij de opening van de tentoonstelling en die in ons blad gepubliceerd werd (Rechtskundig Weekblad, Jg. 1949-1950, kol. 561 tot 574). In deze lezing wordt op synthetische wijze de beweging geschiednis geschetst van de Grote Raad te Mechelen.

In het « Tydskrif vir hedendaagse Romeins-Hollandse Reg » publiceerde Dr Maes een uiterst interessant artikel over « De Grote Raad en zijn arrestisten », waarin bijzonder de aandacht gewijd wordt aan de juristen die verzamelingen arresten van de Hoge Raad hebben uitgegeven.

Verder gaf Dr Maes nog de catalogus uit van de Bibliotheek van de Grote Raad, met een inleiding van zijn hand, waarin hij de lotgevallen van deze belangrijke en al te weinig gekende boekenverzameling beschrijft. Dergelijke catalogus was reeds in 1881 samengesteld geworden door archivaris V. Hermans, doch op zeer onvolmaakte wijze en volstrekt niet volgens de vereisten der moderne bibliographische wetenschap. De uitgave van Dr Maes is thans tot in het uiterste verzorgd en, na de manuscripten, zijn de gedrukte werken geklasseerd volgens vaste rubrieken: kanoniek recht, Romeins recht en gewoonterecht, dit laatste onderverdeeld volgens de verschillende landen.

Deze catalogus vormt een waardevol bezit en is een uitstekend werkinstrument voor onze rechtshistorici.

Merken wij op dat de bibliotheek, zoals Dr Maes het doet uitschijnen, een rijke verzameling bezit van Franse coutumiers, talrijke werken over het Romeins, Belgisch en Frans recht, tamelijk veel Duitse en betrekkelijk weinig Nederlandse uitgaven, geen enkel Engels en betrekkelijk veel Spaanse en Italiaanse en Portugese werken.

Het iconographisch materiaal, dat Dr Maes in de tentoonstelling verzameld had, is gedeeltelijk afgedrukt in het prachtige album, uitgegeven door de Stad Mechelen, waarin de reproductie voorkomt van de gebouwen waarin achtereenvolgens de Hoge Raad zetelede, alsook van platen en schilderijen, waarin de zittingen van de Hoge Raad doorheen de eeuwen werden afgebeeld. Dr Maes schreef als inleiding een beknopte geschiedenis van het hoge rechtscollege en annoteerde voortreffelijk elke reproductie.

Eindelijk is er een uitvoerige catalogus uitgegeven geworden van de tentoonstelling zelf, waarin al de voorwerpen, die er zich bevonden, nauwkeurig worden beschreven. Een kostbare en blijvende herinnering aan de grootse prestatie die door Dr Maes verwezenlijkt werd. Steeds wordt de herkomst aangeduid van de tentoongestelde voorwerpen, zodat hier voor de geschiedenis van ons oud recht een werkinstrument van belang ter beschikking is gesteld.

Mogen wij bij de lof, die het uitgeven van deze catalogus zo dubbel en dik verdient, één opmerking maken. Wij hebben enkel onder het oog de Franse catalogus en weten niet of er een Nederlandse is uitgegeven geworden. In elk geval, wanneer de catalogus in het Frans wordt opgesteld had het behoord dat de « préface » in een behoorlijk Frans zou geschreven zijn. Taal en stijl van degene die wij thans lezen laten al te zeer te wensen.

Deze opmerking doet natuurlijk niets af aan het prachtig werk dat door de organisatoren der tentoonstelling is geleverd en waarvan het reuzenaandeel door Dr Maes uitsluitend voor zijn rekening is genomen. Niemand is beter dan hij gedocumenteerd over de geschiedenis van de Grote Raad te Mechelen en het is onze hoop dat hij ons in een nabije toekomst een uitvoerig wetenschappelijk werk zal schenken, niet

alleen over de geschiedenis van de Grote Raad, maar ook betreffende zijn juridische betekenis en de evolutie zijner jurisprudentie. Dit werk ontbreekt op het ogenblik nog steeds aan onze wetenschappelijke literatuur en Dr Maes is helemaal aangewezen om er de auteur van te worden.

René Victor.

BALIELEVEN

VERBOND DER BELGISCHE ADVOCATEN

Wij delen hierna een rondschrĳven mede dat door het Verbond aan zijn leden toegezonden is geworden.

* * *

Waarde Confrater,

De oproep tot aansluiting bij het Verbond gericht tot onze Confraters heeft een volledig succes behaald.

Zeër talrijke Confraters vroegen hun aansluiting aan, en wat sommige Balies betreft zal het aantal toetredingen weldra het totaal der ingeschreven Confraters bereiken.

Wij wensen nochtans het lidmaatschap te bekomen van al onze Confraters individueel en daarom richten wij een nieuwe oproep tot dezen die lid zijn, ten einde aan te dringen bij hun Confraters die het niet zijn, en bij dezen rechtstreeks, opdat zij zich zouden laten inschrijven bij het Verbond.

Bijgevoegd zult U het wetsontwerp vinden betrekkelijk de vertegenwoordiging der partijen voor de verschillende rechtsmachten.

Wij verzoeken U, na het ingestudeerd te hebben, ons kennis te geven van al de opmerkingen die U nodig zult achten te doen.

Wij verzoeken U eveneens het te bewaren, doch, wanneer U er kennis zult van genomen hebben, ons te helpen dit ontwerp voor te staan en bij uw vrienden die over enige invloed beschikken aan te dringen opdat ze het zo gauw mogelijk zouden doen verwezenlijken.

Het Verbond moet een grote onderlinge samenwerking worden tussen al de advocaten van België en het bestendig orgaan tot verdediging van hun belangen uitmaken.

Op fiscaal gebied, gaan we voort het onmogelijke te doen opdat binnen de kortst mogelijke tijd de rechtmatige eisen van de Balie zouden verwezenlijkt worden. Wij weten dat, moesten ze niet verwezenlijkt worden, de uitoefening van ons beroep onmogelijk zou worden. Ook de met het meeste gezag beklede afgevaardigden van de Balie ijverende in een Commissie daartoe samengesteld, vergaderen zo dikwijls mogelijk.

Het Verbond zal op dit gebied de verdediging van de belangen der Confraters voortzetten, doch het Verbond bericht een laatste maal de Confraters dat zonder hun aanwezigheid op de vergaderingen en zonder hun stoffelijke steun, zonder hun zedelijke steun en zonder hun algehele toetreding tot de strijd die gevoerd wordt, het succes van deze laatste zou kunnen gevaar lopen.

Wij vragen dus aan al dezen die nog niet ingeschreven zijn bij het Verbond ons hun toetreding zo gauw mogelijk te laten geworden; het volstaat, voor de advocaten die ingeschreven zijn bij een Balie, de som

van 100 frank over te schrijven op de postrekening n° 840.77 van het Verbond, en voor de stagedoende advocaten deze van 50 frank.

Aanvaard, waarde Confrater, de betuiging van onze confraternale gevoelens.

De Algemene Secretaris,
Emmanuel THIEBAULD.

De Voorzitter,
Théo COLLIGNON.

VLAAMSE CONFERENTIE DER BALIE VAN ANTWERPEN

HET STAGISTENSOUPER

Op Dinsdag, 14 Februari 1950 had in de salons De Laet het stagistensouper plaats, dat naar traditionele opvatting jaarlijks door de Vlaamse Conferentie bij de Balie te Antwerpen aan de stagisten aangeboden wordt. De belangstelling was opvallend groot en dit verheugend feit dient stellig van den beginne af vermeld te worden.

Op de vergadering werd de aanwezigheid opgemerkt van de Heer Stafhouder Ch. Boelens, van Mr P. de Schrijver, Secretaris der Orde, alsmede van verschillende oud-voorzitters der Vlaamse Conferentie, n.l. Mrs V. Van der Planken, J. van Cuyck, C. de Baeck en W. Opsomer. De Heer E. Van Cauwelaert, die Congo boven de balie verkoos, woonde de vergadering eveneens bij.

Onmiddellijk heerste aan tafel een gezellige stemming en de oudere en jongere confraters verbroederden vrij spoedig. Vanzelfsprekend is de stemming pas tot haar hoogtepunt gekomen op het ogenblik der speeches, waarvan de reeks is ingezet door de Heer Voorzitter K. Van Baarle, die op gunstige manier de betekenis verklaarde van het worstensouper in het leven der advocaten in het algemeen en der stagisten in het bijzonder.

De Heer Stafhouder, die vervolgens aan de beurt kwam, maakte allereerst de uitslag bekend van de stagistenprijskamp, die onder het vorig rechterlijk jaar heeft plaats gehad. Alzo vernamen we, dat de laureaten achtereenvolgens Mrs H. Walschap, J. Mertens en G. Dispas zijn. De gelukwensen van de Heer Stokhouder gingen vergezeld van de toejuichingen der aanwezige confraters.

Vervolgens richtte Mr Ch. Boelens zich bijzonderlijk tot de stagisten en in verheven, doch tevens geestige bewoordingen onderstreepte hij de ware betekenis der confraterniteit, die hij als de hoeksteen van het advocatenberoep bestempelde. Er werd beklemtoond, dat de confraterniteit zich niet mag beperken tot ijdele woorden, maar zich moet uiten door ware vriendschapsbetrekkingen, vooral tegenover de jongere confraters.

Na Mr H. Wagemans, kwam natuurlijk de oudheidsdeken der Vlaamse Conferentie, n.l. Mr F. Wittemans, aan het woord. Voor een uitzonderlijk aandachtig-luisterend auditorium illustreerde hij andermaal de bestaansreden der Vlaamse Conferentie en bekende, dat hij er onzeggelijk veel van hield, ... omdat ze de voorzetting behelst der uitpattingen, die studenten zich onbesproken mogen veroorloven.

Namens de stagisten werd met een opgemerkt talent het woord gevoerd door Mrs G. Van Hoorebeke, W. Van der Planken en J. Stappers. Hun gunstige en rake uitlatingen bewezen ten volle, dat ze zich reeds in ruime mate thuis gevoelen in de schoot der Vlaamse Conferentie. Ze gaven overigens de verzeke-

ring, dat op hun medewerking zal kunnen gerekend worden.

Mr F. Vincentelli zorgde voor de tweetalige geschiedenissen tot beoefening der lachspieren en de gewezen confrater E. Van Cauwelaert wist in korte bewoordingen de positie te verduidelijken der advocaten in Belgisch Congo. Zijn uiteenzetting ging gesteund op een jarenlange waarneming ter plaatse en was vanzelfsprekend van aard de geest der aanwezigen te boeien.

Na deze lange vloed van oratorische krachtproeven, werd de avond verder beëindigd bij het drinken ener smakelijke borrel. Deze gaf aan de confraters de vereiste kracht om door de nachtelijke duisternis rechtstreeks... of langs min of meer lange omwegen de weg naar huis te vinden.

R. J.

MEDEDELINGEN

WETTELIJKE ONTZETTING VAN POLITIEKE DELINQUENTEN EN NIETIGHEID VAN RECHTSHANDELINGEN

In het Januari-nummer van het « Tijdschrift voor Notarissen » (blz. 31-32), is een ingezonden bijdrage opgenomen, waarin de aandacht gevestigd wordt op de gevaarlijke actualiteit van de bepalingen van de artikelen 21 en 22 van het Wetboek van Strafrecht in verband met de voorlopige of voorwaardelijke invrijheidstelling van talrijke politieke delinquenten. Velen dezer delinquenten zijn immers — zolang hun invrijheidstelling niet definitief is geworden — naar de bedoeling van de wetgever wettelijk onbekwaam om hun goederen te beheren en daarover te beschikken.

De auteur van hogerbedoelde bijdrage schrijft in verband met dit belangrijk vraagstuk voor het juridisch verkeer van elke dag o.m. het volgende :

« Artikel 21 van ons Wetboek van Strafrecht was vroeger slechts toepasselijk op personen welke doorgaans geen goederen bezaten en ook op een zeer beperkt aantal personen.

Sinds de bevrijding is een zeer groot aantal Belgen onder toepassing gevallen van dit artikel, en wel dermate dat het een waar gevaar geworden is.

Zolang de gestraften nog niet vrij waren, was het gevaar minder groot, doch nu een groot aantal dezer mensen hun vrijheid teruggekregen hebben, lopen wij dagelijks, en zonder het zelf te kunnen weten, het gevaar nietige akten te verlijden.

Zodra van iemand bewezen is dat zijn goederen niet gesequestreerd zijn en hij geen uitzonderlijke lasten heeft te betalen, dat is al wat de notaris opzoeken kan, schijnt hiermede zijn capaciteit bewezen te zijn.

Dit is echter verkeerd. Invrijheidstelling brengt niet mede dat deze persoon bekwaam is tot het verlijden van akten, verboden door artikel 21 van het Wetboek van Strafrecht. « Le législateur », schrijft de Répertoire Pratique du Droit Belge, « en parlant de la durée de la peine entend la durée légale de la peine et non pas la durée de son exécution de fait. Si l'évasion avait pour effet de faire cesser l'interdiction, l'évadé serait dans une position plus avantageuse que celle du condamné qui se soumet à la loi en subissant sa peine ».

Doch in de nu bestaande duizenden gevallen van invrijheidstelling is er geen spraak « d'un évadé », er is spraak van voorlopige invrijheidstelling. Het gerecht

heeft geoordeeld dat deze persoon zijn vrijheid mocht terugnemen; waarom dan nog deze interdictie?

Als men de reden nagaat waarvoor de ontzetting er is, moet men logischer wijze besluiten dat de ontzetting overbodig is bij het verkrijgen der vrijheid.

« L'incapacité qui frappe le condamné », schrijft Gargon (art. 29, nr 3, gec. door Rép. Prat. Droit Belge, Ve *Infraction et répression en général*, n° 126), « a un double but : d'abord de pourvoir à l'administration de ses biens dont il ne pourrait que difficilement prendre soin pendant le cours de sa peine, en second lieu de l'empêcher d'adoucir son sort dans la prison et de se procurer des moyens d'évasion ».

Het vraagt geen betoog dat geen van beide redenen nog aannemelijk zijn na de invrijheidstelling om de ontzetting te behouden.

Er zouden veel moeilijkheden en onverwachte misverstanden in vele familie opgelost zijn, zo er met zekerheid kon vastgesteld worden dat eens de gevangene in vrijheid verkeert, artikel 21 niet meer van toepassing is, bijzonder gezien de nutteloosheid ervan. Niet zozeer de gevangene is gestraft met deze wet, doch in veel meer gevallen zijn familieleden, al waren zij dan nog zulke verdienstelijke mensen. »

De redactie van het « Tijdschrift der Notarissen » merkt op dat dit betoog ongetwijfeld gegrond is en herinnert aan het wetsvoorstel, dat op 7 December 1949 door de senatoren Lagae, Ancot, Struye, Van Remoortel en Moureaux werd ingediend, « tot invoering van het burgerlijk register en inrichting van de openbaarheid der onbekwaamheid om te beschikken » (Pal. Doc., Senaat, 1948-1949, nr 34).

Luidens artikel 3 van dit wetsvoorstel, zou artikel 22 van het Wetboek van Strafrecht als volgt moeten worden aangevuld :

« Elke wettelijke ontzetting wordt vermeld op de rand van de geboorteakte van de ontzette.

De naam van de curator of de beheerder en de duur van de ontzetting worden er eveneens op vermeld. Dergelijke vermelding wordt gedaan ten kantore van de bewaring der hypotheeken in het gebied waarvan de ontzette onroerende goederen bezit, om er in het krachtens artikel 125 der wet van 16 December 1851 gehouden register te worden ingeschreven. De griffiers van de rechtscollages, die het vonnis of het arrest gewezen hebben, de voor de onbekwamen benoemde lasthebbers en de leden van de bestuurscommissie der gevangenis zijn verantwoordelijk voor het verzuim van die formaliteiten.

De wettelijke ontzetting wordt opgeschort tijdens de duur van de voorwaardelijke of voorlopige invrijheidstelling. »

UIT ENKELE RECENTE RECHTS- EN RECHTSHISTORISCHE TIJDSCHRIFTEN

1. Zuid-Afrika.

Het « Tijdschrift vir Hedendaagse Romeins-Hollandse Reg » (Dertiende jg., nr. 1, Januari 1950, Pretoria en Amsterdam) bevat naast talrijke boekbesprekingen een artikel van Dr. T. W. Price, in het Engels gesteld, getiteld : « Liability in delict for acts of omission » (p. 1126), een in het Zuid-Afrikaans gestelde bijdrage van Dr L. O. Stein over « Die Seggenskap van die Verenigde Volke insake mensenregte » (p. 29-63) en een vonnisbespreking van adv. C. F. Eloff (p. 64).

2. Frankrijk.

Het laatst verschenen nummer van de « Revue du Nord » (tome XXXI, nr. 124, Rijsel, October-December 1949) bevat o.m. een belangrijk artikel van P. Feuchère over de institutionele evolutie van het kasteleinsambt te Lens van de 13e en 15e eeuw (p. 194-206) en een omstandig verslag van de hand van Prof. E. Monier over de rechtshistorische dagen van de « Société d'Histoire du Droit des pays flamands, picards et Wallons » te Brussel en te Mechelen gehouden van 4 tot 6 Juni 1949 (p. 218-240).

Anderzijds bevat het laatst verschenen nummer van de « Revue Historique de Droit Français et Etranger » (4me serie, 27me année, Parijs, 1949, n° 4) enkele belangwekkende artikels over het Griekse recht. U. E. Paoli, *La loi de Solon sur les distances*, p. 505-517; en A. Aymard, *L'usage de titre royal dans la Grèce classique et hellénistique*, p. 579-590), over het Romeinse recht (B. Perrin, *La substitution pupillaire à l'époque de Cicéron*, p. 518-542) en over het Middeleeuwse gewoonte- (M. Garaud, *Les origines des Pagi poitevins du moyen âge (VIe-XIe siècles)*, p. 543-561) en constitutionele recht (R. Villers, *De Hoveden à Shakespeare : les prétentions d'Arthur de Bretagne à la succession du roi Richard*, p. 562-578). Naast de gebruikelijke boekbesprekingen en aankondigingen van nieuwe boeken bevat dit nummer een volledige bibliographie der werken van de grote romanist Paul Collinet (p. 621-638).

3. Spanje.

De « Revista Espanola de Derecho Internacional », uitgegeven door het « Instituto Francisco de Vitoria », van het « Consejo Superior de Investigaciones Cientificas » (Madrid, 1949, vol. II, nr. 1, 389 p.) bevat o.m. een zeer merkwaardige bijdrage van Prof. Carl Schmitt over Francisco da Vitoria en de rechtvaardiging der bezetting van de Nieuwe Wereld (p. 13-46), een artikel van Jose Luis de Azcarraga Y Bustamante over het recht van het Spaanse « plataforma submarina » (p. 47-102), een bijdrage van Luis Tapia Salinas over de nationaliteit van de in een vliegtuig geboren (p. 109-128), een artikel van Modesto Suarez over het juridisch statuut van Duitsland (p. 129-144) en een belangrijke studie van Prof. Luis Garcia Arias betreffende de voorwaarden van toetreding van een Staat als nieuw lid van de UNO. Een zeer uitvoerige boekbespreking en tijdschriftenontleding besluit dit voorstaande tijdschrift van internationaal recht.

L. Th. M.

CURIOSA

EREDICHT OP DEN NOTARIS

Onlangs publiceerde de Amsterdamse hoogleraar Mr. A. Pitlo een zeer interessant werk « De zeventiende en achttiende eeuwse notarisboeken en wat zij ons omtrent ons oude notariaat leren. »

In dit werk worden de menigvuldige boeken besproken die in de 17de en de 18de eeuw als leidraad golden voor de praktijk van het notarisambt.

Het boek bevat ook de reproductie van een « eredicht » op de notaris van de hand van zekere Adriaan Van Nispen. Als curiosum laten wij de tekst van dit eredicht hieronder volgen. Onze hedendaagse notaris-

sen zullen hebben na te gaan of zij zich herkennen in het beeld van de ideale notaris geschetst door hun dichterlijke confrater.

* * *

Een notarius moet syn een man wel geleert en
[onderwesen,
magh geen yltuyt, verkwister en dronckaert wesen,
de luytten vriendlick bejegenen en geven syn advys,
en alles verrigten tot Godes eer, lof ende prys.
Sijn comptoir moet hij witten en uytvagen,
want dat geeft aen het oogh groot behaghen,
hij moet sorghe draghen, dat syne stucken syn in
[goede forme,
ende nyet en vergaen door roet, vuyl en worme,
de penne voeren met sierlyckheit, en vlugge trecken
[maecken,
en wel toesien dat er geen kladdekens op raecken.
Hij moet hebben een prothocol oft register om alle
[acten te stellen,
en syne jonstigers door geen brabbel-latijn quellen.
Van goede seden, manieren ende conditien moet hij syn,
en beleefdelyck tracteren die tot hem compt, groot
[en clyn.
Zijn pampier oft perkament mag niet wesen vet,
[gehaert of gheraseert wilt weten,
hij moet bewaren met goeden conscientien der luyden
[Secreten,
hij vermijdde alle sotteclap of vreemd propoost,
maer moet wijselijck adviseren, die troost, die wordt
[getroost.
Geen passien, maar redenen van verstant, moeten hem
[regeeren,
ende met sijn clercken met vrindelijcke strafheid
[verkeeren :
Hij en macht niet dichten eenigh vals of onbehoorlijk
[testament,
geen merckelijcke plaetse uytshrabben, 't staat als
[of 't is geprent.
Een notaris moet syn een vroom man, wel verstandlich
[in de leere,
syn clercken tot exempel, dienende den Heere.
Niet winstbejagend nochte schaepaghtich, onrein
geen hoerenjagher, dief ofte buytelaer mag hij syn,
want syn officie is nobel, door keyzers verheven,
ende wert van olde daghen aan edelen gegeven.
Hooghgeëerd bij alle vorsten en potestaten,
ende welgezien in alle steden ende staten.
Een notaris moet syn geen vloecker, zweerder bij
[Godes naem,

een man van goede geruchte en wel ter faem,
geen kijver, geen smijter, niet tuk op bedriegen,
geen vuylbecker, meenediger, nog fijn in het liegen.
Properlijck moet hij wesen, nae de stijl van 't lant,
ende nyet wesen de borghery ende syn confraters tot
schand.

(notaris Adriaan van Nispen.)

TIJDSCHRIFTEN

Nederlands Juristenblad, afl. 5 van 4 Februari 1950.

Mr J. H. Smeets : De motivering van uitspraken in belastinggeschillen. — Mr H. Versloot : Onmogelijkheid van rechtstuitoefening. — Mr W. J. M. Weersma : De persoonlijk betreffende omstandigheid. — Mr F. Cavadino : De persoonlijk betreffende omstandigheid. — Mr B. J. W. M. Van Pelt : De persoonlijke betreffende omstandigheid. — Mr J. Knottenbelt : Het belang van de gebruikers, m.o. Mr W. Nolen.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-amt en Registratie, nr. 4124 van 4 Februari 1950.

Dr A. R. de Bruyn : De rechtspositie der gehuwde vrouw. — Prof. Dr P. J. A. Adriani : Lijfrente en overdrachtswinst. — Mr J. Knettelbelt : Het belang van de gebruikers. — K. Abma : Revanche van notarissen. — Mr L. I. de Winter : Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Internationaal Privaatrecht.

De Gemeentegids, nr. 11, Januari 1950.

De gemeentelijke politiemacht. — Bevordering tot staatsburger. — U vraagt... wij antwoorden. — Kroniek van jurisprudentie. — Politiehoekje. — Gids. — Uit de Wetstraat.

Journal des Tribunaux, nr. 3839 van 5 Februari 1950.

Dumont Michel : Recours parallèle et recours préalable devant le Conseil d'Etat. — J. Th. Wouters : Opportunité d'un « casier central ».

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"

Prof. J. H. P. BELLEFROID